

Мамлакатимиздаги ислохотлар самарадорлигини ошириш йўлида

2017 йил 27 май куни Тошкент шаҳрида Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатининг ўнинчи ялпи мажлиси бўлиб ўтди. Унда Вазирлар Маҳкамасининг таклиф этилган аъзолари, вазирликлар ва идоралар раҳбарлари, бошқа ташкилотлар, оммавий ахборот воситалари вакиллари иштирок этди.

Мажлисни Олий Мажлис Сенатининг Раиси Н.Йўлдошев олиб борди.

Сенаторлар ишни «Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг айрим моддаларига ўзгартишлар киритиш тўғрисида (80, 93, 108 ва 109-моддаларига)»ги Ўзбекистон Республикасининг Қонунини кўриб чиқишдан ўзоқлашди.

Муҳокама давомида таъкидланганидек, Қонун 2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегиясида белгиланган суд-ҳуқуқ соҳасини ислоҳ қилиш, фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини ишончли ҳимоя қилиш кафолатларини кенгайтириш, уларнинг одил судловга эришиш даражасини, одил судловни амалга ошириш самарадорлиги ва сифатини ошириш, судьялар лавозимига номзодларни танлаш ва тайинлаш тизимини янада такомиллаштириш, шунингдек, табиатни муҳофаза қилиш ва экологик хавфсиз-

ликни таъминлаш чора-тадбирларини кучайтириш вазифаларини рўйга чиқаришга қаратилган принципал қоидалардан иборатдир.

Шундан сўнг Конституциявий суднинг ваколатларини кенгайтиришга, уни шакллантириш тартибини янада демократлаштиришга қаратилган «Ўзбекистон Республикасининг Конституциявий суди тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикасининг Конституциявий қонунини кўриб чиқилди.

Ҳуқуқий ҳужжатда Конституциявий суд фаолиятининг тартибини масалалари батафсил очиқ берилмоқда. Қонун сенаторлар томонидан маъқулланди.

Шундан сўнг сенаторлар «Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш, шунингдек, айрим қонун ҳужжатларини ўз кучини йўқотган деб топиш тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунини кўриб чиқдилар.

(Давоми 2-бетда).

Касаначиликни янада ривожлантириш учун қулай шароитлар

Давлатимиз раҳбарининг 2017 йил 24 майдаги «Касаначиликни янада ривожлантириш учун қулай шароитлар яратиш чора-тадбирлари тўғрисида»ги ПҚ-2996-сонли қарорига мувофиқ, Иқтисодиёт вазирлиги, Марказий банк, Молия вазирлиги ва тижорат банклари томонидан Тошкент шаҳрида «Касаначиликни қўллаб-қувватлаш бўйича Консорциум» масъулияти чекланган жамияти (кейинги ўринларда Консорциум деб юритилади) 50,0 млрд. сўмлик бошланғич устав капитали билан ташкил этилмоқда.

Консорциумнинг асосий вазифаси замонавий машина, асбоб-ускуналар, хомашё ва материалларни харид қилишга касаначи ва (ёки) касана маҳсулотларини ишлаб чиқаришга буюртма берувчи корхоналарга заёмлар ажратиш, касаначилик турлари бўйича уй шароитида маҳсулотлар (товарлар ва хизматлар) ишлаб чиқариш учун маркетингни амалга ошириш ва буюртмачиларни топиш, касаначи ва касана маҳсулотларини ишлаб чиқаришга буюртма берувчи ташкилотлар ўртасида ўзаро алоқалар ўрнатишни таъминлашдан иборат.

Бунинг учун Консорциумга Тошкент шаҳридаги барча туманларда филиаллар ташкил этиш ва амалга ошириладиган иш ҳажмларига мувофиқ Консорциумнинг таркибий бўлинмалари ходимлари сонини мустақил белгилаш, шунингдек, касаначилар ва касана маҳсулотларини ишлаб чиқаришга буюртма берувчи ташкилотлар билан маҳсулотлар ишлаб чиқариш, ишларни бажариш ва хизматларни кўрсатиш борасидаги шартномаларни тузиш ҳуқуқи берилди.

(Давоми 3-бетда).

«Туронбанк» АТБ: устувор вазифалар белгилаб олинди

Жорий йилнинг 24 май куни «Туронбанк» АТБ акциядорларининг умумий йиллик ҳисоботи йўналиши бўлиб ўтди. Унда банк фаолиятининг асосий йўналишларини ақс эттирувчи 16 та масала кўриб чиқилди.

Йўналишда сўзга чиққан «Туронбанк» АТБ Бошқаруви раиси Чори Мирзаев 2016 йилда банк фаолиятини ташкил этишда асосий эътибор умумий капитални ошириш ва ресурс базасини мустаҳкамлаш, активлар сифатини яхшилаш, банкнинг молиявий барқарорлиги ва ликвидлигини таъминлаш, жалб қилинган маблағларни, биринчи навбатда, иқтисодиётнинг реал секторига йўналтириш каби устувор вазифаларга қаратилганини таъкидлади.

Банк таркибий тузилмаларини кенгайтириш, уларнинг даромадлигини ошириш, аҳолига хизмат кўрсатиш ва сервис соҳасини ривожлантириш, айниқса, 18 филиал, 23 мини-банк, 26 халқаро пул ўтказмалари шохобчаси, 48 жамғарма ва омонат касса фаолиятини янада яхшилаш эвазига ҳисобот йилида қатор ижобий натижаларга эришилгани айтиб ўтилди.

(Давоми 3-бетда).

ХОРИЖИЙ ВАЛЮТАЛАРНИНГ СЎМГА НИСБАТАН КУРСИ

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки 2017 йил 30 майдан бошлаб валюта операциялари бўйича бухгалтерия ҳисоби, статистик ва бошқа ҳисоботларни юритиш, шунингдек, божхона ва бошқа мажбурий тўловлар учун хорижий валюталарнинг сўмга нисбатан қуйидаги қийматини белгилади:*)

1 Австралия доллари	2859,36	1 Канада доллари	2857,18	1 Норвегия кронаси	457,90	1 евро	4316,74
1 Англия фунт стерлинги	4933,31	1 Хитой юани	561,30	1 Польша злотийси	1027,06	10 Жанубий Корея вони	34,34
1 Дания кронаси	577,11	1 Кувайт динори	12679,53	1 Сингапур доллари	2779,14	10 Япония иенаси	345,61
1 БАА дирҳами	1047,22	1 Россия рубли	67,77	1 СДР	5321,52	*) Валюта қийматини белгилаш чоғида Ўзбекистон Республикаси Марказий банки мазкур валюталарни ушбу қийматда сотиш ёки сотиб олиш мажбуриятини олмаган.	
1 АҚШ доллари	3846,33	1 Украина гривнаси	146,00	1 Туркия лираси	1075,96		
1 Миср фунти	212,74	100 Ливан фунти	255,47	1 Швеция кронаси	442,63		
1 Исландия кронаси	38,40	1 Малайзия ринггити	901,63	1 Швейцария франки	3944,55		

Айрим хорижий валюталарнинг ўтган ҳафтага солиштирма курсатқичи: 1 USD ▲ 3846,33 – (3820,46) | 1 EUR ▲ 4316,74 – (4245,83) | 1 GBP ▼ 4933,31 – (4967,36) | 10 JPY ▲ 345,61 – (342,52)

Мамлакатимиздаги ислохотлар самарадорлигини ошириш йўлида

(Давоми. Бошланиши 1-бетда).

Қонун 2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегиясида белгиланган вазифаларни бажариш, шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармонлари ва қарорларини ижро этиш мақсадида ишлаб чиқилганлиги таъкидланди.

Туманларнинг маҳаллий бюджетлари учун қўшимча манбаларни шакллантириш ва маҳаллий бюджетларнинг республика бюджетига қарамлигини босқичма-босқич камайтириш мақсадида **Ўзбекистон Республикасининг Бюджет кодексига** ўзгартиш ва қўшимчалар киритилмоқда. Ушбу ўзгартиш ва қўшимчаларда Ўзбекистон Республикаси республика бюджетининг бошқа даромадлири таркибига ақцияларнинг давлат улуши (пайи) бўйича дивидендларни (даромадларни) ҳам киритиш, бундан маҳаллий давлат ҳокимияти органларининг улуши бўйича дивидендлар (даромадлар) мустасно, ҳамда Қорақалпоғистон Республикаси бюджетининг, вилоятлар ва Тошкент шаҳар маҳаллий бюджетларининг бошқа даромадлири таркибига маҳаллий давлат ҳокимияти органларининг улуши бўйича дивидендларни (даромадларни) ҳам киритиш назарда тутилмоқда.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2016 йил 5 октябрдаги Фармони билан тасдиқланган Ўзбекистон Республикасида тадбиркорлик фаолиятининг жадал ривожланишини таъминлаш, хусусий мулкни ҳар томонлама муҳофаза қилиш ва ишбилармонлик муҳитини сифат жиҳатидан яхшилашга доир комплекс чора-тадбирлар дастурига мувофиқ **«Давлат солиқ хизмати тўғрисида»**ги Қонунга, **Хўжалик процессуал кодексига**, **Солиқ кодексига** ўзгартиш ва қўшимчалар киритилмоқда. Ушбу ўзгартиш ва қўшимчалар давлат солиқ хизмати органлари фаолиятида замонавий ахборот-коммуникация технологияларидан фойдаланишни янада кенгайтиришга, солиқлар ва бошқа мажбурий тўловлар йиғишга сарфланадиган харажатлар камайишини таъминлайдиган маъмуриятчилик ишларини такомиллаштиришга, масофавий (камерал) назоратни кенг жорий этишга ва солиқ тўловчиларнинг ҳуқуқий саводхонлигини оширишга, судлар ва жараён иштирокчилари ўртасида ҳужжатлар айирбошлаш механизмининг соддалаштиришга ва тезкорлигини оширишга қаратилган.

Хўжалик ишларини, шу жумладан, электрон шаклда шакллантириш тартиби белгиланмоқда. Бу эса дастурий таъминот ишлаб чиқишни, шунингдек, суд мажлислари залларида замонавий компьютерлар, сканерлар ва бошқа ускуналар ўрнатишни назарда тутди.

Сенаторларнинг фикрича, мазкур тузатишларнинг киритилиши солиқлар

ва бошқа мажбурий тўловлар йиғишга сарфланадиган харажатларнинг камайишини таъминлайди, жараён иштирокчиларининг молиявий харажатларини ва кетадиган вақтини қисқартириш, шунингдек, солиқ органлари, судлар ва солиқ тўловчиларнинг вақтини тежаш имконини беради.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 17 январдаги «Тадбиркорлик мақсадларида фойдаланиш учун давлат мулки объектларини сотишни жадаллаштириш ва унинг тартиб-таомилларини янада соддалаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Фармонига мувофиқ, айрим қонунларга ўзгартиш ва қўшимчалар киритилмоқда. Ушбу ўзгартиш ва қўшимчалар Ўзбекистон Республикаси Президентининг қарорига кўра хусусийлаштириладиган объектларни, шунингдек, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши Раисига, вилоятлар ва Тошкент шаҳри ҳокимларига давлат мулкнинг стратегик бўлмаган объектларини, шу жумладан, давлатнинг кўчмас мулк объектларини инвестиция мажбуриятларини қабул қилган ҳолда «ноль» қийматида сотиб олиш бўйича реализация қилиш тўғрисида қарорлар қабул қилиш ҳуқуқи берилгани муносабати билан айрим объектларни давлат тасарруфидан чиқариладиган ва хусусийлаштириладиган объектлар рўйхатидан чиқаради.

Шундан сўнг сенаторлар бир қатор халқаро ҳужжатларни ратификация қилиш тўғрисидаги қонунларни кўриб чиқдилар. **«Ўзбекистон Республикаси билан Туркменистон ўртасидаги Стратегик шериклик тўғрисидаги шартномани (Ашхобод, 2017 йил 6 март) ратификация қилиш ҳақида»**ги, **«Ўзбекистон Республикаси, бир томондан, ва Европа Ҳамжамиятлари ҳамда уларга аъзо-давлатлар, иккинчи томондан, ўртасида шерикчилик таъсис этувчи Шерикчилик ва Ҳамкорлик тўғрисидаги Битимга икки томонлама тўқимачилик Шартномасининг амал мuddати тугаганини ҳисобга олиб, Битим қондаларини тўқимачилик махсуслотларининг икки томонлама савдосига кенгроқ қўламада қўллаш мақсадида Битимга ўзгартириш киритиш тўғрисида**

Баённомани (Тошкент, 2011 йил 7 апрель) ратификация қилиш ҳақида»ги, ҳамда **«Қайта тикланувчи энергия бўйича Халқаро Агентлик уставини (Бонн, 2009 йил 26 январь) ратификация қилиш ҳақида»**ги Ўзбекистон Республикасининг қонунлари шулар жумласидандир.

Сенаторларнинг фикрича, ушбу ҳужжатларнинг ратификация қилиниши мамлакатимизнинг хорижий давлатлар ва халқаро ташкилотлар билан муносабатларини янги стратегик боқичга олиб чиқади, кенг қамровли ҳамкорликни янада чуқурлаштиришга, мамлакатимизнинг экспорт салоҳиятини кучайтиришга, янги бозорларни ўзлаштиришга, тўқимачилик махсуслотлари савдосини халқаро кўламада янги боқичга олиб чиқишга, шунингдек, энергия тежовчи технологияларни ва қайта тикланувчи энергия манбаларини жорий этиш борасидаги ҳамкорликни янада кенгайтиришга хизмат қилади.

Шундан сўнг сенаторлар **Хоразм вилоятининг Хива шаҳри ва Хива туманининг чегараларини ўзгартириш ҳамда Хива шаҳрини вилоят бўйсунувидаги шаҳарлар туркумига киритиш тўғрисидаги, Шаҳрисабз шаҳрини вилоят бўйсунувидаги шаҳарлар туркумига киритиш тўғрисидаги, шунингдек, Жиззах вилоятининг Зомин ва Зарбдор туманлари чегараларини ўзгартириш тўғрисидаги** масалаларни кўриб чиқдилар.

Таъкидланганидек, мамлакат ҳукумати томонидан киритилган ушбу тақлифларнинг маъқулланиши Жиззах, Қашқадарё ва Хоразм вилоятларининг маъмурий-ҳудудий тузилишини, ҳудудлар батартиб жойлашини ва уларни бошқариш самарадорлигини такомиллаштиришга, маҳаллий аҳолининг яшаш шароитларини яхшилашга кўмаклашди, турлизи соҳасининг янада илдам ривожланишига туртки беради.

Сўнгра сенаторлар **Ўзбекистон Республикаси ташқи ишлар вазирининг Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлигининг ташқи иқтисодий алоқаларни ривожлантириш, иқтисодий тармоқлари ва мамлакат минтақаларига хо-**

рижий инвестициялар ва замонавий технологияларни жалб этиш, туризмни ривожлантириш ҳамда Ўзбекистоннинг халқаро нуфузини мустаҳкамлаш соҳасидаги фаолияти тўғрисидаги ҳисоботини эшитдилар ва муҳокама қилдилар. Бу соҳада катта ишлар амалга оширилганлиги таъкидланди.

Охириги 9 ой давомида олий даражадаги 12 та ташриф ва ҳукумат делегацияларининг 460 та сафари уюштирилди, улар доирасида кўплаб инвестицион ва савдо битимлари имзоланди.

Муҳокама чоғида сенаторлар Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлигининг фаолиятини янада такомиллаштиришга ва ҳисоботни эшитиш чоғида қайд этилган мавжуд камчиликларни бартараф қилиш юзасидан таъсирли чоралар кўришга қаратилган бир қатор таклиф ва тавсияларни билдирдилар. Муҳокама якунлари бўйича Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатининг тегишли қарори қабул қилинди.

«Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Сенати тўғрисида»ги Конституциявий қонунга, «Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатининг регламенти тўғрисида»ги ва «Парламент назорати тўғрисида»ги қонунларга мувофиқ сенаторлар давлат эҳтиёжлари учун қишлоқ хўжалиги махсуслотлари етиштирувчи фермер хўжалиklarининг таъминотчи, хизмат кўрсатувчи ҳамда бошқа ташкилотлар олдидаги қарздорлигини келтириб чиқарувчи сабаблар тўғрисида Ўзбекистон Республикаси Бош вазири ўринбосари – қишлоқ ва сув хўжалиги вазири **З.Т.Мирзаевга** парламент сўрови юбориш тўғрисида қарор қабул қилдилар.

Ялли мажлисда Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатининг ваколатига қирадиган бошқа масалалар ҳам кўриб чиқилди. Тегишли қарорлар қабул қилинди.

Сенатнинг ўзинчи ялли мажлисида мамлакатимизда олиб борилаётган ислохотларнинг самарадорлигини тубдан оширишга, 2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегиясини Халқ билан мулоқот ва инсон манфаатлари йилида амалга оширишга оид Давлат дастурини босқичма-босқич ижро этишга қаратилган 21 та масала, шу жумладан, 7 та қонун кўриб чиқилди. Сенатнинг ўзинчи ялли мажлисида қабул қилинган қарорлар фуқароларнинг ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатлари қафолатларини янада мустаҳкамлашнинг, аҳоли турмуш даражасини оширишнинг, мамлакатда барқарорлик ва фаровонликни мустаҳкамлашнинг муҳим омили бўлиши таъкидланди.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатининг Ахборот хизмати материали асосида.

Касаначиликни янада ривожлантириш учун қулай шароитлар

(Давоми. Бошланиши 1-бетда).

Заёмларни ажратиш тартиби тўғрисидаги Низом Вазирлар Маҳкамаси томонидан тасдиқланади.

Касаначиларга замонавий машина, асбоб-ускуналар, хомашё ва материалларни харид қилиш учун заёмларни ажратиш сотиб олинаётган товарларни кафиликка олиш орқали амалга оширилади;

2017 йилнинг 1 июлидан бошлаб касаначилар учун жисмоний шахсларга қўлланмайдиган даромад солиғи қатъий 7,5 фоиз миқдорда белгиламоқда.

Консорциум барча турдаги солиқлар ва давлат мақсадли жамғармаларига мажбурий ажратмалар тўлашдан озод этилиб, бўшаётган маблағлар устав жамғармасини тўлдиршига йўналтирилади.

Тошкент шаҳри ҳоқимияти манфаатдор вазирликлар, идоралар ва ҳўжалик бошқаруви органлари билан биргаликда Консорциумга фаолиятини ташкил этиш ва келгусида амалга ошириш масалаларида амалий ёрдам кўрсатиш белгиланган. Жумладан, Ўзбекистон Республикаси Хусусийлаштирилган корхоналарга кўмаклашиш ва рақобатни ривожлантириш давлат қўмитаси, Тошкент шаҳри ҳоқимияти Консорциум ва унинг туман филиалларини жойлаштириш учун бино ва хоналар ажратиб беради.

«Маҳалла» хайрия жамо-

ат фонди ва фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари касаначилар билан корхоналар ўртасида ўзаро иқтисодий ҳамкорлик бора-сидаги, шу жумладан, корхоналар буюртмаларини уй шароитларида бажариш истагини билдирувчи маҳаллалар аҳолисини аниқлаб чиқади. Аҳоли орасида касаначилик афзалликлари бўйича жадал тарғибот ишларини амалга оширади.

«Касаначиликни қўллаб-қувватлаш бўйича Консорциум» МЧЖ томонидан ажратиладиган заёмлар эвазига ташкил этиладиган касаначилик турлари рўйхатига тўқима ва трикотаж, галантерея (атторлик), қандолат ва нон, мебель маҳсулотларини ишлаб чиқариш, электротехника маҳсулотларини таъмирлаш ва хизмат кўрсатиш, боғдорчилик ва ободонлаштириш хизматлари киритилган.

Консорциум банд бўлмаган аҳолини ишлаб чиқариш фаолиятига жалб қилишнинг самарали воситаларидан бири бўлган касаначиликни янада ривожлантириш ҳамда замонавий машина, асбоб-ускуналар, хомашё ва материалларни харид қилиш учун молиявий ресурслардан фойдаланишни кенгайтириш орқали оила бюджетлари даромадларини кўпайтиришга хизмат қилади.

**Ўзбекистон Республикаси
Марказий банки
Матбуот хизмати.**

Транспорт тизимида банк хизмати

Аҳолига янада қулайлик яратиш мақсадида «Агробанк» акциядорлик-тижорат банки йўл-транспорт тизими учун янги хизматни жорий этди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти томонидан жорий йил 10 январда қабул қилинган «Аҳолига транспорт хизмати кўрсатиш ҳамда шаҳарлар ва қишлоқларда автобусларда йўловчилар ташвиш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги 2724-сонли Қарор ижросини таъминлаш мақсадида «Агробанк» Ўзбекистон автомобиль ва дарё транспорти агентлиги билан биргаликда шаҳар ва қишлоқларда аҳолига автотранспорт хизматлари кўрсатиш, йўловчилар ташвиш бошқариш тизимига замонавий ахборот-коммуникация технологияларини жорий этиш мақсадида NFC (Near Field Communication) — масофадан тўлаш хизматини йўлга қўйди.

Дастлаб бу хизматдан Андижон вилояти аҳолиси баҳраманд бўла бошлади.

— *Хизматдан фойдаланиш учун махсус шохобчалар, автотобекат ёки банк муассасаларидан маълум ҳақ эвазига NFC тизимида ишловчи пластик карта сотиб олиниши лозим, — дейди «Агробанк»нинг Пластик карталар билан ишлаш бошқармаси бошлиғи Зафар Мамажонов. — Карталар ҳисоби банк пластик карта, мобил илова ёки нақд пул орқали онлайн тартибда тўлдирилади. NFC картаси афзаллиги шундаки, ундан барча оила аъзолари фойдаланиши мумкин.*

Картадан фойдаланиш тартиби жуда оддий. Чиптачи картани терминал (валидатор)га яқинлаштирсан, ундаги пул маблағи автоматик ечиб олинади. Тўлов амалга оширилганини тасдиқлаш мақсадида сана, вақт, йўналиш номи, автобус ва карта рақами ҳамда қолган маблағ ҳақида ҳисоботлар қайд этилган чипта (чек) берилади. Бусиз йўл ҳақи тўланмаган ҳисобланади.

Наргиз АҲМЕДОВА.

«Туронбанк» АТБ: устувор вазифалар белгилаб олинди

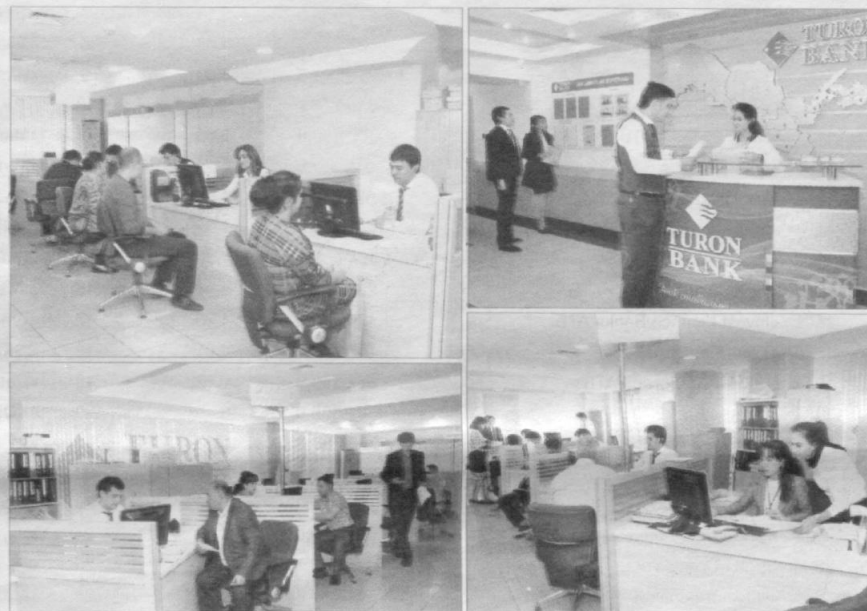
(Давоми. Бошланиши 1-бетда).

Қайд этиш лозимки, ўтган йил давомида барча соҳалар каби банк фаолиятида ҳам изчил ривожланиш динамикаси кузатилди. Хусусан, 2016 йилда банк активлари 207,6 млрд. сўмга ошиб, 916,7 млрд. сўмни ташкил этди ва белгиланган режа кўрсаткичи 114,6 фоизга бажарилди, банкнинг умумий капиталли эса йил бошига нисбатан 40,5 фоизга ошди.

до соҳасига, 97,2 млрд. сўми (19 фоизи) жисмоний шахсларга ажратилган кредитлар, 78,2 млрд. сўми (15,3 фоизи) қурилиш соҳасига, 42,3 млрд. сўми (8,3 фоизи) қишлоқ хўжалигига, 29,6 млрд. сўми (5,8 фоизи) транспорт ва коммуникация соҳасига, 15,5 млрд. сўми (3,0 фоизи) хизмат кўрсатиш ва сервис соҳасига ҳамда 28,7 млрд. сўми (5,6 фоизи) иқтисодиётнинг бошқа тармоқларига йўналтирилган.

лар ва капиталнинг етарли даражада барқарор ўсиши ривожланиши асосий омиллари бўлганлигини алоҳида қайд этиш жоиз.

Банкнинг 2016 йилги молиявий фаолияти «Deloitte & Touche» халқаро аудиторлик компанияси томонидан молиявий ҳисоботларнинг халқаро стандартларига асосан аудит қилинди ва ташқи аудит томонидан ҳисобот йилидаги банк фаолияти бўйича ижобий ҳу-

«Замонавий менежмент» услубида ва аниқ белгиланган стратегия асосида олиб борилган, таваккалчиликни бошқариш сиёсати натижасида 2016 йил давомида банкнинг жами кредит қўйилмалари белгиланган бизнес-режа кўрсаткичига нисбатан 103,3 фоизга бажарилди.

Ўтган йил учун ишлаб чиқилган банк кредит сиёсати талабларидан келиб чиқиб, банк кредит портфелини йил давомида ошириш бўйича амалга оширилган саъй-ҳаракатлар натижасида 2017 йил 1 январь ҳолатига келиб банкнинг жами кредит қўйилмалари 511,3 млрд. сўмни ташкил қилди (бу кўрсаткич 2015 йилда 435,4 млрд. сўмни ташкил қилган эди) ва 75,9 млрд. сўмга ошди.

Банк кредит портфелининг 450,7 млрд. сўми (кредит портфелининг 88,1 фоизи) узоқ муддатли, 60,6 млрд. сўми (кредит портфелининг 11,9 фоизи) қисқа муддатли кредитлар қолдигини ташкил қилади.

Ҳўжалик субъектларига ажратилган кредит қўйилмаларининг 111,8 млрд. сўми (22,0 фоизи) саноатга, 107,8 млрд. сўми (21,1 фоизи) сав-

Энг асосийси, кредитлаш фаолиятида рискларни диверсификация қилишга эришилди.

Ўтган йил давомида кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш мақсадида 308,4 млрд. сўм миқдорда кредит йўналтирилди ва белгиланган прогноз 118,6 фоизга бажарилди (ўтган йилнинг мос даврига нисбатан ўсиш — 67,1 фоиз).

лоса берилди.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармонлари, қарорлари ва ҳукуматимизнинг бошқа ҳужжатларида назарда тутилган вазифалар ҳамда ҳудудларни иқтисодий ривожлантириш дастурларига киритилган лойиҳаларни изчил амалга ошириш, банк таркибий тузилмаларини кенгайтириш, даромадлигини ошириш,

Ўтган йил учун ишлаб чиқилган банк кредит сиёсати талабларидан келиб чиқиб, банк кредит портфелини йил давомида ошириш бўйича амалга оширилган саъй-ҳаракатлар натижасида 2017 йил 1 январь ҳолатига келиб банкнинг жами кредит қўйилмалари 511,3 млрд. сўмни ташкил қилди (бу кўрсаткич 2015 йилда 435,4 млрд. сўмни ташкил қилган эди) ва 75,9 млрд. сўмга ошди.

Ўтган йилда «Туронбанк» АТБга «Standart&Poor's» халқаро рейтинг агентлиги томонидан «B-/C» даражасидаги «Барқарор» прогнози ҳамда «Ahor-Reyting» миллий рейтинг агентлигининг «Барқарор» прогнози рейтинг кўрсаткичи тақдим этилди. Мазкур рейтинг агентликлари томонидан банк фаолиятининг даромадлигини, активлар сифати ва ликвидлигининг юқорилиги, депозит-

аҳолига хизмат кўрсатиш ва сервис соҳасини ривожлантириш билан боғлиқ чора-тадбирлар банкнинг 2017 йилги фаолиятида устуворлик аҳамият касб этади.

Шунингдек, мазкур йиғилишда банкнинг 2017 йилда амалга оширилиши лозим бўлган бошқа вазифалари ҳам белгилаб олинди ва йиғилиш натижалари бўйича тегишли қарорлар қабул қилинди.

Бекзод АКРОМОВ.

«Ahbor-Reyting» рейтинг агентлиги Ўзбекистон Республикаси тижорат банклари рэнкингини тақдим этади, 2017 йилнинг I чорагида

АКТИВЛАР ҲАЖМИ БЎЙИЧА БАНКЛАР РЭНКИНГИ

T/p	Банк номи	Активлар, млн. сўмда	Улуши, фоизда
1	ТИФ Миллий банки	21 934 092,0	24,18
2	«Ўзсаноатқурилишбанк» АТБ	11 952 905,5	13,17
3	«Асака» банк	11 087 973,4	12,22
4	«Ипотека-банк» АТИБ	6 528 788,6	7,20
5	«Қишлоқ қурилиш банк» АТБ	5 507 125,7	6,07
6	«Агробанк» АТБ	5 013 408,4	5,53
7	АТ Халқ банки	4 695 334,8	5,18
8	ЧЭКИ «Hamkorbank» АТБ	4 060 701,3	4,48
9	«KDB Bank O'zbekiston» АЖ	3 056 393,3	3,37
10	«Капиталбанк» АТБ	2 530 272,7	2,79
11	«Ипак йўли» АИТБ	2 360 488,8	2,60
12	«Orient Finans Bank» ХАТБ	2 018 387,0	2,22
13	АТ «Алоқабанк»	1 679 610,7	1,85
14	«Микрокредитбанк» АТБ	1 472 749,9	1,62
15	«Трастбанк» ХАБ	1 454 868,7	1,60
16	«Asia Alliance Bank» АТБ	1 239 190,0	1,37
17	«Invest Finance Bank» АТБ	1 135 449,3	1,25
18	«Туронбанк» АТБ	919 314,2	1,01
19	ЧЭКИ «Савдогар» АТБ	652 199,9	0,72
20	«Давр-банк» ХАТБ	361 605,9	0,40
21	«ЎТ-банк» АЖ	288 658,8	0,32
22	«Равнақ-банк» ХАТБ	250 682,5	0,28
23	«Туркистон» ХАТБ	160 825,2	0,18
24	«Универсалбанк» ХАТБ	152 072,0	0,17
25	Эрон «Содерот» шўба банки	126 818,7	0,14
26	«Hi-Tech Bank» ХАТБ	53 367,3	0,06
27	«Мадад Инвест Банк» ХАТБ	31 564,9	0,03

КРЕДИТ ПОРТФЕЛИ ҲАЖМИ БЎЙИЧА БАНКЛАР РЭНКИНГИ

T/p	Банк номи	Кредит портфели, млн. сўмда	Улуши, фоизда
1	ТИФ Миллий банки	14 922 856,0	25,15
2	«Ўзсаноатқурилишбанк» АТБ	9 271 210,7	15,62
3	«Асака» банк	6 154 417,7	10,37
4	«Ипотека-банк» АТИБ	5 320 955,2	8,97
5	«Қишлоқ қурилиш банк» АТБ	4 947 143,6	8,34
6	«Агробанк» АТБ	3 956 464,5	6,67
7	ЧЭКИ «Hamkorbank» АТБ	2 667 645,2	4,50
8	АТ Халқ банки	2 520 257,2	4,25
9	«Ипак йўли» АИТБ	1 403 941,8	2,37
10	АТ «Алоқабанк»	1 209 836,1	2,04
11	«Микрокредитбанк» АТБ	1 109 020,6	1,87
12	«Капиталбанк» АТБ	1 010 356,2	1,70
13	«Orient Finans Bank» ХАТБ	948 461,8	1,60
14	«Asia Alliance Bank» АТБ	755 856,3	1,27
15	«Трастбанк» ХАБ	673 154,3	1,13
16	«Invest Finance Bank» АТБ	567 376,0	0,96
17	«Туронбанк» АТБ	536 781,7	0,90
18	ЧЭКИ «Савдогар» АТБ	458 734,9	0,77
19	«Давр-банк» ХАТБ	222 288,6	0,37
20	«KDB Bank O'zbekiston» АЖ	172 612,8	0,29
21	«ЎТ-банк» АЖ	141 753,4	0,24
22	«Равнақ-банк» ХАТБ	128 438,0	0,22
23	«Туркистон» ХАТБ	97 475,4	0,16
24	«Универсалбанк» ХАТБ	86 649,7	0,15
25	«Hi-Tech Bank» ХАТБ	32 487,0	0,05
26	«Мадад Инвест Банк» ХАТБ	27 148,1	0,05
27	Эрон «Содерот» шўба банки	447,0	0,00

КАПИТАЛ ҲАЖМИ БЎЙИЧА БАНКЛАР РЭНКИНГИ

T/p	Банк номи	Капитал, млн. сўмда	Улуши, фоизда
1	ТИФ Миллий банки	2 955 738,0	27,83
2	«Асака» банк	1 091 156,7	10,27
3	«Ўзсаноатқурилишбанк» АТБ	1 022 022,8	9,62
4	«Агробанк» АТБ	644 950,2	6,07
5	АТ Халқ банки	597 701,5	5,63
6	«Қишлоқ қурилиш банк» АТБ	511 770,3	4,82
7	«Ипотека-банк» АТИБ	502 943,0	4,73
8	ЧЭКИ «Hamkorbank» АТБ	471 993,5	4,44
9	«KDB Bank O'zbekiston» АЖ	312 002,7	2,94
10	«Капиталбанк» АТБ	300 894,0	2,83
11	«Микрокредитбанк» АТБ	286 959,9	2,70
12	«Ипак йўли» АИТБ	263 561,2	2,48
13	«Orient Finans Bank» ХАТБ	232 519,2	2,19
14	АТ «Алоқабанк»	231 113,8	2,18
15	«Asia Alliance Bank» АТБ	216 176,1	2,04
16	«Трастбанк» ХАБ	181 666,5	1,71
17	«Invest Finance Bank» АТБ	154 962,9	1,46
18	«Туронбанк» АТБ	133 297,1	1,25
19	Эрон «Содерот» шўба банки	116 101,6	1,09
20	«ЎТ-банк» АЖ	105 946,8	1,00
21	ЧЭКИ «Савдогар» АТБ	88 961,2	0,84
22	«Давр-банк» ХАТБ	66 161,1	0,62
23	«Туркистон» ХАТБ	34 835,9	0,33
24	«Универсалбанк» ХАТБ	31 301,8	0,29
25	«Равнақ-банк» ХАТБ	30 726,9	0,29
26	«Hi-Tech Bank» ХАТБ	23 662,8	0,22
27	«Мадад Инвест Банк» ХАТБ	13 262,3	0,12

Суғурта компаниясининг якка тартибдаги рейтинг натижаси шарҳи

«Ahbor-Reyting» рейтинг агентлиги 2016 йил якунларига мувофиқ, «ИНГО ЎЗБЕКИСТОН» суғурта акциядорлик жамиятига миллий шкала бўйича «Барқарор» прогнози билан «uza+» даражасидаги тўловга қобилиятлик рейтингини тасдиқлади.

Мазкур рейтинг баҳоси суғурта полисига эга мижозлар олдидagi талаб ва мажбуриятларни тўлиқ ва ўз вақтида адо этиш салоҳияти юқори бўлган суғурта компанияларига берилди. Бугунги кунда Ўзбекистоннинг йирик суғурта компанияларидан бири ҳисобланмиш «ИНГО-ЎЗБЕКИСТОН» САЖ республика ҳудудлари бўйлаб кенг турдаги сифатли суғурта хизматларини кўрсатиб келаётган суғурта компаниясидир. Айни пайтда кўп йиллар давомида миллий суғурта бозорида муваффақиятли фаолият юритаётган «ИНГО-ЎЗБЕКИСТОН» САЖнинг тажрибаси мижозларнинг ишончи ортишига сабаб бўлмоқда.

«ИНГО-ЎЗБЕКИСТОН» САЖ 2016 йил якунларига кўра, асосий кўрсаткичлар бўйича барқарор ўсишни намойён этди. Бундан ташқари, сўнги 5 йил давомида «ИНГО-ЎЗБЕКИСТОН» САЖ тўпланган суғурта муқофотлари ҳажми бўйича иккинчи ўнталиқда етакчилиكنи қўлдан бой бермапти. Ҳисобот дав-

рида «ИНГО-ЎЗБЕКИСТОН» САЖнинг даромадга оид кўрсаткичи юқори суръатларда ортиб борди. Айни вақтда суғурта компаниясининг рентабеллик кўрсаткичи мустаҳкамланиб борганини кузатиш мумкин. Таъкидлаш лозим, ҳисобот даврида «ИНГО-ЎЗБЕКИСТОН» САЖнинг жами активлари 2015 йил якунига нисбатан 34,60 фоиз кўпайди ва 26,7 млрд. сўмга етди (2015 йил якунига кўра, 19,8 млрд. сўм эди). Бундан ташқари, ҳисобот даврида суғурта компаниясининг инвестициялари ҳажми 2015 йилга нисбатан 35,12 фоиз ўсди ва уларнинг «ИНГО-ЎЗБЕКИСТОН» САЖ жами активларидаги улуши 92,17 фоизни ташкил этди (2015 йил якунига кўра, бу кўрсаткич 91,81 фоиз эди).

Суғурта хизматларидан келиб тушган тушумлар ҳажми барқарор ўсиш суръатига эга бўлиши суғурта компанияларидан суғурта захираларининг тегишли ҳажмда ушлаб туришни тақозо этади.

(Давоми 8-бетда).

Ёш тадбиркорлар бизнес-форуми

Бухорода «Халқ бой бўлса, давлат ҳам бой ва қудратли бўлади» шиори остида ёш тадбиркорларнинг бизнес-форуми ўтказилди.

Вилоят ҳокимлиги, Ўзбекистон Либерал-демократик партиясининг Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатасидаги фракцияси ва «Камолот» ёшлар ижтимоий ҳаракати вилоят кенгаши томонидан ташкил этилган тадбирда ўқувчи-ёшлар, давлат ва жамоат ташкилотлари вакиллари иштирок этди.

Давлатимиз раҳбари Шавкат Мирзиёевнинг Олий Мажлис палаталарининг 2016 йил 14 декабрдаги қўшма мажлисида сўзлаган нутқида галдаги муҳим вазифалардан бири кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик соҳасини қўллаб-қувватлаш ва рағбатлантириш, мамлакатимиз иқтисодий қудратини,

юртимизда тинчлик ва барқарорлик, ижтимоий тўтувлиқни мустаҳкамлаш, ялпи ички маҳсулот таркибида ушбу соҳа улушини янада ошириш учун қулай шарт-шароитлар яратиб беришдан иборат экани, нега деганда, тадбиркор нафақат ўзини ва оиласини, балки халқни ҳам, давлатни ҳам боқшини таъкидлар экан, «Халқ бой бўлса, давлат ҳам бой ва қудратли бўлади», деди.

Форумда ана шундан келиб чиқиб, вилоятда тадбиркорликни ривожлантиришга алоҳида эътибор қаратилаётгани таъкидланди.

да 10 дан зиёд инновацион гоё муаллифлари ва тадбиркорлик фаолиятини бошлаш истагида бўлган ёшларнинг лойиҳалари кўргазмаси ташкил этилди. Унда ишбилармон талаба-ю ўқувчилар энергия тежамкор қозон, мўъжаз иссиқхона, тикувчилик, бошқа йўналишлар бўйича ўз ишланма ва режаларини намойиш қилди.

– Биз тақлиф этаётган «ақлли иссиқхона»нинг ўзига хослиги шундаки, ундаги датчиклар иссиқхонадаги ҳаво ҳарорати ҳамда тупроқ намлик даражасини аниқлаб, у ҳақдаги маълумотни микроконтроллерга узатади, – дейди Бухоро муҳандислик-технология институти магистранти Турсунбек Жалолов. – Қурилма бу маълумотларни тезликда қайта ишлаб, иссиқхонага хизмат кўрсатувчи мутахассисга тақдим этгач, иншоот ичкарисидаги ҳарорат ва намлик меъёр даражасига келтирилади. Компьютер асосида ишлайдиган ва қўл меҳнатини энгиллаштирувчи қурилма учун дастурий таъминотни ҳам ўзим яратганман. Ишланмани ясашда фойдаланиладиган технологик конструкциялар таннархининг арзонлиги ҳам етиштириладиган маҳсулотга сарфланадиган харажатларни қайтариш имконини беради.

Ёшларнинг изланиш ва тақлифлари тадбирда иштирок этган ташкилот-корхоналар раҳбарлари, тижорат банклари, сармоядор тадбиркорларда катта қизиқиш уйғотди.

«Энг яхши ёш ишчи касб эгаси» танлови

Ўзбекистон Касаба уюшмалари федерацияси, Меҳнат вазирлиги, Ўрта махсус, касб-хунар таълими маркази, Савдо-саноат палатаси, «Камолот» ёшлар ижтимоий ҳаракати ва бошқа қатор ташкилотлар ҳамкорлигида ташкил этилган танлов ишчи-мутахассислар, ўқувчи-ёшларнинг касб маҳоратини ошириш ва уларни рағбатлантиришга хизмат қилмоқда.

Танловда 10 номинация бўйича 16 ёшдан 25 ёшгача бўлган ишчи-мутахассислар ва касб-хунар коллежлари битирувчилари иштирок этди.

«Қишлоқ хўжалиги машиналарига хизмат кўрсатиш механиги» номинациясида Хатирчи қишлоқ хўжалик касб-хунар коллежи ўқувчиси Азиз Қодиров, «Компьютер инжиниринг техникаси», «Дастурий инжиниринг техникаси» ва «Ошпаз» номинациялари бўйича Навоий кончилик коллежи битирувчилари Шаҳзод Камолов, Отабек Аҳмедов, Умида Зокирова, «Автомобилларни таъмирлаш ва техник хизмат кўрсатиш бўйича механик», «Ўмумқурилиш ишлари устаси», «Қурилиш-пардозлаш ишлари устаси» номицияларида Навоий архитектура ва

қурилиш касб-хунар коллежи ўқувчилари Дилшод Ақромов, Ойдин Меликулов, Жасур Исмоиловнинг ишлари юқори баҳоланди.

«Сартарошлик ва декоратив косметика устаси» номинациясида Конимех иқтисодиёт ва хизмат кўрсатиш касб-хунар коллежи ўқувчиси Диана Бойзоқова, «Миллий ва бадиий либослар модельери» номинацияси бўйича Навоий педагогика ва хизмат кўрсатиш касб-хунар коллежи битирувчиси Маржона Бекмирзаева, «Пайвандлаш ишлари техникаси» номинациясида Навоий техника-иқтисодиёт касб-хунар коллежи ўқувчиси Элнур Эшнӣёзов биринчи ўринни қўлга киритди.

Ғолиблар танловнинг мамлакат босқичида иштирок этди.

Битирувчининг касб маҳорати

Самарқанд вилоятидаги ўрта махсус, касб-хунар таълими муассасалари битирувчилари бандлигини таъминлаш, тадбиркорлик фаолияти билан шугулланиш истагида бўлган ёшларни қўллаб-қувватлаш мақсадида «Касб маҳорати» кўргазмаси, «Энг яхши мутахассис» ва «Энг яхши бизнес лойиҳа» кўрик-танловлари ўтказилди.

Вилоят ҳокимлиги, прокуратура, ўрта махсус, касб-хунар таълими бошқармаси ва бошқа ташкилотлар ҳамкорлигида ташкил этилган тадбирларда касб-хунар коллежларининг 1,5 мингга яқин битирувчиси 33 йўналиш бўйича эгаллаётган мутахассислигига оид касб кўникмаларини намойиш этди, энг яхши бизнес лойиҳалар тақдимоти ўтказилди.

– Бу йил вилоятдаги 160 касб-хунар коллежини 112 мутахассислик бўйича 53 минг 263 ўқувчи битиради, – дейди Самарқанд вилояти ўрта махсус, касб-хунар таълими бошқармаси бошлиғи вазифасини бажарувчи Азиз Насимов. – Вилоят ҳокимлиги томонидан қабул қилинган чора-тадбирлар дастурига мувофиқ, касб-хунар коллежлари битирувчилари ишлаб чиқариш амалиёти ўташи ва кейинчалик ишга жойлашишига кўмаклашиш учун масъуллар белгиланган эди. Шу пайтгача 52 мингдан ортиқ битирувчи бандлигини таъминлаш бўйича 21 мингдан ортиқ корхона ва ташкилот билан тўрт томонлама шартномалар тузилди. Тадбиркорлик фаолиятини бошлаш истагини билдирган ёшларга тижорат банклари томонидан 50 млрд. сўм миқдорида имтиёзли кредит-

лар ажратилиши режалаштирилган бўлиб, бугунги кунда 4 мингга яқин битирувчининг рўйхати шакллантирилди ва банкларга тақдим этилди. Бу борда битирувчиларга банklar ва бошқа ташкилотлар томонидан кўрсатилган амалий кўмак натижасида 300 га яқин ёшлар 2 млрд. 681 млн. сўм кредит олиб, бизнес фаолиятини йўлга қўйди.

Самарқанд педагогика ва хизмат кўрсатиш, ту-

ризм ва маиший хизмат касб-хунар коллежлари, тиббиёт институти қошидаги 2-академик лицейда ўтказилган тадбирларда кичик мутахассислик дипломига эга бўлаётган йигит-қизларнинг ўз йўналиши бўйича тақдимотлари вилоят жамоатчилиги вакиллари, иш берувчилар ва соҳалар мутахассисларида катта қизиқиш уйғотди.

Компьютер технологиялари, маиший хизмат техникалари, тиббиёт, тикув-трикотаж, қурилиш-монтаж ишлари, автомобилларга техник хизмат кўрсатиш, электр, газ, сув таъминоти, канализация тизимларини ўрнатиш-таъмирлаш, мебель ишлаб чиқариш, пайвандлаш каби ихтисосликларни эгаллаган ёшларнинг касб маҳорати кўпчилигининг эътирофига сазовор бўлди.

– Самарқанд автомобиль ва йўллар коллежининг автомобилларга техник хизмат кўрсатиш ва таъмирлаш йўналишини битираётган, – дейди А.Раҳмонов. – Ўқиш давомида олган билимларимни Самарқанд автомобиль заводи ва автокорхоналардаги амалиёт давомида мустаҳкамладим. Диплом олгач, заводда иш бошлайман. Бунинг учун корхона билан шартнома ҳам тузганмиз.

«Энг яхши бизнес лойиҳа» кўрик-танлови давомида ҳар бир иштирокчи ўз лойиҳаси тақдимотини ўтказди ва режаларини баён этди. Энг яхши бизнес лойиҳалар эгаларига тижорат банклари томонидан имтиёзли кредит олиш ҳуқуқини берувчи сертификатлар топширилди.

«МАРКАЗИЙ БАНК ТОМОНИДАН МИКРОКРЕДИТ ТАШКИЛОТЛАРИНИНГ ИЧКИ АУДИТ ХИЗМАТИГА ҚЎЙИЛАДИГАН ТАЛАБЛАР ТЎҒРИСИДА»ГИ НИЗОМГА ШАРҲ

**Элдор ЗАКИРОВ,
Ўзбекистон Республикаси
Марказий банки
Нобанк кредит
ташкilotларини
назорат қилиш ва
тартибга солиш
бошқармаси
бош иқтисодчиси**

Нашримизда мамлакатимиз тижорат банкларида фаолият юритаётган ёш мутахассисларнинг касбий малакасини ошириш, ҳуқуқий саводхонлигини юксалтириш ҳамда мижозларга хизмат кўрсатиш даражасини янада яхшилашга кўмаклашиш мақсадида банк тизимида аввалги йилларда қабул қилинган ва ҳозирда амалда бўлган меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатларнинг Марказий банк мутахассислари ҳамкорлигида тайёрланаётган навбатдаги шарҳни тақдим этамиз.

Мамлакат иқтисодийнинг модернизациялашуви, қулай ва тезкор молиявий хизматлардан фойдаланишга эҳтиёжи бўлган кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик субъектларининг кўпайиши билан микромолиялашга, хусусан, микрокредит ташкilotлари томонидан кўрсатиладиган хизматларга ҳам талаб кучаймоқда. Бугунги кунда республикамизнинг турли ҳудудларида 29 та микрокредит ташкilotи фаолият кўрсатаётган бўлиб, уларнинг микромолиявий хизматлар бозоридаги ўрни ва аҳамияти тобора ортмоқда.

Республикамизда микромолиялаш секторини ривожлантириш, жумладан, микрокредит ташкilotлари фаолиятини янада такомиллаштириш, улар томонидан кўрсатиладиган хизматлар қўлами ва сифатини ошириш, микрокредит ташкilotларининг халқаро стандартлар ва мезонларга мос ҳолда фаолият олиб боришини таъминлаш, уларнинг масъулиятини ошириш мақсадида Ўзбекистон Республикаси Марказий банки томонидан микрокредит ташкilotлари фаолиятини мувофиқлаштирувчи ва тартибга солувчи меъёрий-ҳуқуқий база ташкил этилган ва доимий равишда такомиллаштириб борилмақда.

Хусусан, микрокредит ташкilotларининг барқарор фаолият юритишини таъминлашда уларнинг юқори бошқарув органига кўмаклашиш учун ташкил этиладиган ички аудит хизматининг самарадорлигини ошириш мақсадида «Марказий банк томонидан микрокредит ташкilotларининг ички аудит хизматига қўйиладиган талаблар

тўғрисида»ги низом ишлаб чиқилган бўлиб, Марказий банк Бошқарувининг 2013 йил 16 мартдаги 6/2-сонли қарори билан тасдиқланган ва Адлия вазирлигида 2013 йил 25 апрелда 2453-сон билан давлат рўйхатига олинган.

Мазкур низом 8 та боб ва 34 та банддан иборат бўлиб, Ўзбекистон Республикасининг «Ўзбекистон Республикасининг Марказий банки тўғрисида»ги ва «Микрокредит ташкilotлари тўғрисида»ги қонунлариға мувофиқ микрокредит ташкilotларида ички аудит хизматини ташкил этишга қўйиладиган талабларни ҳамда унинг фаолиятини ташкил этишнинг методологик асосларини белгилайди.

Ушбу меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатнинг умумий қоидалар қисмида микрокредит ташкilotлари томонидан ташкил этиладиган ички аудит хизматига умумий тавсиф берилган. Хусусан, ички аудит – микрокредит ташкilotи томонидан фаолиятни амалга оширишда Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатларига, таъсис ҳужжатларига ва ички ҳужжатларга, молиявий хўжалик операцияларини амалга оширишга доир белгиланган қоидалар ва тартиб-таомилларга риоя қилинишини, бухгалтерия ҳисоби ва ҳисоботида маълумотлар тўлиқ ҳамда тўғри акс эттирилишини, корпоратив бошқарув тамойилларига риоя қилинишини, шунингдек, активлар бут сақланишини текшириш ва мониторинг қилиш йўли билан назорат қилувчи ва баҳоловчи микрокредит ташкilotининг ички аудит хизматига қўйиладиган талаблар

дид микрокредит ташкilotининг юқори бошқарув органи қарори билан ташкил этиладиган микрокредит ташкilotининг ички аудитни амалга оширадиган таркибий бўлинмаси томонидан амалга оширилади.

Ўзбекистон Республикасининг «Микрокредит ташкilotлари тўғрисида»ги Қонунига асосан мазкур низомда активларининг баланси қиймати бир миллиард сўмдан ортқ бўлган ҳар бир микрокредит ташкilotида ички аудит хизмати ташкил этилиши, «Ички аудит хизмати тўғрисида»ги низом ва ички аудит хизмати ходимларининг лавозим йўриқномалари ишлаб чиқиши, микрокредит ташкilotининг юқори бошқарув органи томонидан тасдиқланиши ҳамда амалиётга жорий этилиши шартлиги белгиланган. Бугунги кунда республикамизда фаолият юритаётган ва активларининг баланси қиймати бир миллиард сўмдан ортқ бўлган барча микрокредит ташкilotларида ички аудит хизмати ташкил этилган.

Микрокредит ташкilotи фаолиятини самарали бошқариш ва назорат қилишда ички аудит хизматининг аҳамиятини инобатга олган

лаштиришга доир тақлифларни тайёрлаш, ички аудит жараёнида аниқланадиган камчиликларни бартараф этиш юзасидан микрокредит ташкilotи бошқарув органига тавсияларни киритиш ҳамда уларнинг бартараф этилишини назорат қилиш ички аудит хизматининг асосий вазифаларидан ҳисобланади.

Шунингдек, ички аудит хизмати томонидан аудиторлик текшируви режасига мувофиқ ички аудит амалга оширилиши, ташкilot молиявий ҳисоботларининг аниқлиги ва ишончилиги юзасидан жорий текширув ўтказилиши, микрокредит ташкilotи томонидан тузиладиган микромолиявий ва хўжалик шартномаларининг қонун ҳужжатларига мувофиқлиги юзасидан экспертиза ўтказилиши лозим.

Бундан ташқари, ички аудит хизмати микрокредит ташкilotида бухгалтерия ҳисоби ва ҳисоботини ташкил этишда кўмаклашиши, ташкilot фаолиятига оид қонун ҳужжатлари буйича маслаҳатлар бериши, микрокредит ташкilotида ташкил аудиторлик текширувини ташкил этиш ва унинг натижаларини муҳокама қилишда иштирок этиши, шунингдек, ташкilotнинг ички норма-

ва ташкilotнинг таъсис ҳужжатларига мувофиқ ички аудит хизматига бошқа ҳуқуқлар ҳам берилиши мумкин.

Ўз навбатида, ички аудит хизмати ички аудитни амалга оширишда қонун ҳужжатлари талабларига риоя қилиш, текширув натижалари буйича ҳисоботлар тузиш, молия ва статистика ҳисоботи кўрсаткичларининг ишончилигини текшириш, ички аудитни амалга оширишда олинган ахборотнинг маҳфийлигига риоя қилиш, микрокредит ташкilotига унинг мансабдор шахслари ва ходимлари томонидан зарар етказилганидан далолат берувчи ҳолатлар ҳақида микрокредит ташкilotи юқори бошқарув органига хабар бериш ва уни аудиторлик ҳисоботида акс эттириш, активларни хатловдан ўтказишда иштирок этишга мажбур ҳисобланади.

«Марказий банк томонидан микрокредит ташкilotларининг ички аудит хизматига қўйиладиган талаблар тўғрисида»ги низомнинг 4-бобида ички аудит хизмати ходимларига қўйиладиган талаблар белгиланган бўлиб, ички аудит хизмати ходимлари Ўзбекистон Республикаси олий таълим муассасаларида ёхуд қонун ҳужжатларига мувофиқ Ўзбекистон Республикасидаги таълимга тенглиги эътироф этилган хорижий давлат таълим муассасасида олинган олий иқтисодий маълумотга ёки махсус ваколатли давлат органининг аудитор малака сертификатига эга бўлишлари шарт.

Бундан ташқари, ички аудит хизмати ходимларидан банк иши, микромолиялаш, бухгалтерия ҳисоби, аудит, молия ёки солиқ назорати соҳасида камида икки йиллик иш стажини, микрокредит ташкilotлари фаолиятига оид қонун ҳужжатларини, хусусан, Марказий банкнинг меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатларини билишлари, бухгалтерия ҳисобининг миллий стандартлари ҳамда бухгалтерия ҳисоби ва аудитнинг халқаро стандартларини қоидаларини амалиётда қўллаш буйича билим ва кўникмаларга эга бўлишлари талаб этилади.

Микрокредит ташкilotининг юқори бошқарув органи ички аудит хизматига малакали ва етарли тажрибага эга мутахассисларнинг ишга қабул қилинишини таъминлаш ҳамда уларнинг иш фаолияти устидан назорат

Ички аудит хизмати ходимларига қўйиладиган талаблар белгиланган бўлиб, ички аудит хизмати ходимлари Ўзбекистон Республикаси олий таълим муассасаларида ёхуд қонун ҳужжатларига мувофиқ Ўзбекистон Республикасидаги таълимга тенглиги эътироф этилган хорижий давлат таълим муассасасида олинган олий иқтисодий маълумотга ёки махсус ваколатли давлат органининг аудитор малака сертификатига эга бўлишлари шарт.

ҳолда, «Марказий банк томонидан микрокредит ташкilotларининг ички аудит хизматига қўйиладиган талаблар тўғрисида»ги низомнинг 2-бобида ички аудит хизматининг мақсади, асосий вазифалари ва функциялари белгиланган бўлиб, унга мувофиқ, ички аудит хизмати ички аудитни амалга ошириш ва унинг натижалари тўғрисида микрокредит ташкilotи бошқарув органига объектив таҳлил, тавсиялар ва тақлифлар тақдим этиш мақсадида ташкил этилади.

Ташкilot юқори бошқарув органини ишончли ахборот билан таъминлаш ва аудит текшируви натижалари буйича микрокредит ташкilotи фаолиятини такомил-

тив ҳужжатларини ишлаб чиқишда бевосита қатнашиши лозим.

Низомнинг 3-боби микрокредит ташкilotи ички аудит хизматининг ҳуқуқ ва мажбуриятларига бағишланган. Ички аудит хизмати аудит текширувлари давомида ижро этувчи орган ва ходимлардан микрокредит ташкilotи фаолияти билан боғлиқ бўлган барча ҳужжатларни талаб қилиш, ходимлардан озғани ва ёзма тушунтиришлар олиш, зарур ҳужжатларнинг аслини ёки нусхасини олиш, аудиторлик текширувдан сўнг аниқланган қоидабузарликларни бартараф этиш буйича чора-тадбирларнинг бажарилишини назорат қилиш ҳуқуқларига эга бўлиб, қонун ҳужжатлари

ўрнатиши лозим бўлиб, ички аудит хизмати ходимларининг сони ички аудит вазифаларини самарали бажариш учун етарли бўлиши керак. Шунингдек, ички аудит хизмати ходими лавозими бўшган тақдирда, микрокредит ташкилоти юқори бошқарув органи бир ой муддат ичида ушбу лавозимга бошқа ходим қабул қилиши шарт.

Ўз навбатида, ички аудит хизмати ходимларининг касбий малакаси уларни тегишли таълим муассасаларида

меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатлар талаблари асосида аудиторлик дастури ишлаб чиқилади.

Шунингдек, ички аудит хизмати фаолиятининг самарадорлигини таъминлаш мақсадида аудиторлик текшируви режаси микрокредит ташкилоти юқори бошқарув органи томонидан ҳар йили камида бир марта қайта кўриб чиқиши ва тегишли йилнинг 1 январига қадар тасдиқланиши лозим.

Ички аудит текшируви ички аудит хизмати ходимлари то-

шарти билан берилади.

Таъкидлаш жоизки, ички аудит хизмати ходимлари ўзлари амалга оширган текшириш натижаларини бундан маълум бўлган ахборотларнинг махфийлигига риоя қилмаганликлари, олинган ҳужжатларнинг сақланиши ва қайтарилишини таъминламаганликлари ҳамда аудиторлик текширувлари давомида аниқланган қоидабузарликларнинг бартараф этилишини назорат қилмаганликлари учун жавобгар бўлади.

Микрокредит ташкилотининг юқори бошқарув органи ҳар чорақда ички аудит хизматининг текширишлар натижалари бўйича ҳисоботини эшитади, аниқланган камчиликларни бартараф этиш ва микрокредит ташкилотининг молия-ҳўжалик фаолияти самарадорлигини ошириш юзасидан чора-тадбирларни амалга оширади.

Шунингдек, низомнинг якуний бобида Марказий банк лозим бўлганда микрокредит ташкилотидан ички аудит хизмати томонидан ўтказилган текшириш ҳисоботларини ва улар билан боғлиқ бошқа ахборотни олиш ҳуқуқига эга эканлиги белгиланган.

Хулоса қилиб айтганда, Ўзбекистон Республикаси Марказий банки томонидан микрокредит ташкилотлари фаолиятини тартибга солиш ва назорат қилиш борасида амалга оширилаётган чора-тадбирлар, хусусан, улар фаолиятини мувофиқлаштирувчи меъёрий-ҳуқуқий базанинг мунтазам такомиллаштириб борилиши микрокредит ташкилотларининг молиявий барқарорлиги, кўрсатилаётган микромолиявий хизматлар кўлами ва сифатининг янада ошишига, энг асосийси қарз олувчилар ва кредиторлар манфаатлари ишончли ҳимоя қилинишига муваффақият қозонди.

«Марказий банк томонидан микрокредит ташкилотларининг ички аудит хизмати қўйиладиган талаблар тўғрисида»ги низом эса, юқорида таъкидланганидек, микромолиявий хизматлар бозорида ўз ўрни ва аҳамиятига эга бўлган микрокредит ташкилотларининг самарали фаолият юритишини таъминлашда юқори бошқарув органи кўмаклашиш мақсадида ички аудит хизматини ташкил этишга нисбатан талабларни ҳамда методологик асосларни белгилловчи асосий меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатлардан бири ҳисобланади ҳамда микрокредит ташкилотлари мазкур ҳужжат талабларига амал қилган ҳолда ички аудит хизматини ташкил этишлари зарур ҳисобланади.

Янги меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатларни тақдим этамиз

Иқтисодиёт вазирлигининг янги стратегик вазифалари

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 28 апрелдаги ПҚ-2934-сонли қарори билан Иқтисодиёт вазирлиги зиммасига стратегик вазифалар ва йўналишларни амалга ошириш вазифаси юкланди ҳамда унинг ташкилий тузилмаси ва марказий аппарати тузилмаси янгиланди.

Вазирлик зиммасига қуйидаги асосий стратегик вазифа ва йўналишлар юкланди:

- мамлакатни қисқа, ўрта ва узоқ муддатли даврда барқарор ва мутаносиб ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришни таъминлашга, аҳоли фаровонлигини ошириш ва унинг энг муҳим муаммоларини ҳал этишга қаратилган концепциялар, комплекс, мақсадли, тармоқ ва ҳудудий дастурларини ишлаб чиқиш, жаҳон бозорларидаги вазиятни ҳамда глобал иқтисодиёт ривожланишининг узоқ муддатли истиқболларини ҳисобга олган ҳолда, тақлиф этилаётган ечимлардан кутилаётган макроиқтисодий мақсадли натижалар ҳамда ижтимоий-иқтисодий оқибатларини чуқур комплекс ҳисоб-китоб қилиш;

- чуқур таркибий ўзгартиришларни ва иқтисодиётнинг диверсификациялашни, ички ва ташқи бозорларда мамлакатимизда ишлаб чиқарилган маҳсулотнинг рақобатдошлигини оширишни таъминлайдиган аниқ мақсадга йўналтирилган структуравий сийосатни амалга ошириш, ишлаб чиқаришни маҳаллийлаштиришни чуқурлаштириш асосида экспорт салоҳиятини ошириш, иқтисодиётнинг импортга қарамлигини камайтириш бўйича аниқ чора-тадбирлар ишлаб чиқиш, тармоқлар ва ҳудудларни мутаносиб ва уйғун ривожлантириш, йўл-транспорт, муҳандислик-коммуникация ва ижтимоий инфратузилмани илдам ривожлантириш;

- мамлакатимизни истиқболли ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришнинг стратегик устувор йўналишларидан келиб чиққан ҳолда, иқтисодиётни ислоҳ қилиш ва либераллаштиришни янада чуқурлаштириш, хусусий мулкнинг устуворлигини таъминлаш, хусусий мулк ва тадбиркорликнинг ҳуқуқ ва манфаатлари ҳимоясини кучайтириш, тадбиркорлик субъектлари билан мустаҳкам ҳамкорликда ва уларнинг фикрларини инобатга олган ҳолда, иқтисодиётни бошқаришнинг бозор усуллари ва механизмларини кенг жорий этиш юзасидан тақлифлар ишлаб чиқиш;

- минтақалар табиий ва иқтисодий ресурсларидан самарали фойдаланишни, ҳудудлар ижтимоий-иқтисодий ривожланиш, иқтисодиёт таркиби ва аҳоли турмуш даражасидаги номуносивликларни бартараф қилишни таъминлайдиган ҳудудларни интенсификация ва комплекс ривожлантириш ҳамда ишлаб чиқариш қушларини оптимал жойлаштириш бўйича тақлифлар, чора-тадбирлар ва дастурлар ишлаб чиқиш, мамлакат аҳолисининг даромадлари ва бандлигини изчил ўстиришни таъминлаш;

- кадрлар малакасини ошириш ва қайта тайёрлаш тизimini ташкиллаштириш, Иқтисодиёт вазирлиги аппарати ва унинг таркибий бўлинмалари ишларининг усул ва шакллари тизимли асосда доимий такомиллаштириш, бюрократизм ва сансалорликка йўл қўймастик, фуқаролар мувожаатларига ўз вақтида жавоб қайтариш, ходимларга юқлатилган вазифаларни ўз вақтида ва сифатли бажариш масъулиятини ошириш.

Ҳужжат билан Иқтисодиёт вазирлигининг ташкилий тузилмаси ҳамда унинг бошқарув ходимлари сони 176 нафардан 199 нафаргача оширилган марказий аппаратининг янгиланган тузилмаси тасдиқланди.

Эслатиб ўташ, Иқтисодиёт вазирлиги тузилмасида Қорақалпоғистон Республикаси Иқтисодиёт вазирлиги, вилоятлар ва Тошкент шаҳар иқтисодиёт ва ҳудудларни комплекс ривожлантириш бош бошқармалари, шунингдек, иқтисодиёт ва ҳудудларни комплекс ривожлантириш туман ва шаҳар бўлимлари ташкил этилган.

Бу ва айрим бошқа ўзгартиришлар Иқтисодиёт вазирлиги тўғрисидаги низомнинг янги тахририда қайд этилган.

«Norma Online» МЧЖ ҳуқуқшунос экспертлари томонидан тайёрланди.

Ички аудит текшируви ички аудит хизмати ходимлари томонидан ташкилот бизнес-режасининг бажарилишини, корпоратив бошқарув тамойилларига риоя қилинишини, бухгалтерия ҳисоби ва молиявий ҳисоботнинг ҳолатини, солиқлар ва бошқа мажбурий тўловлар тўғри ҳисоблаб чиқиши ва тўланишини, молия-ҳўжалик фаолиятини амалга оширишда қонун ҳужжатларига риоя этилишини, активларнинг ҳолатини ҳамда ички назоратнинг ҳолатини текшириш орқали амалга оширилади.

мунтазам равишда ўқитиш орқали ошириб борилади ҳамда микрокредит ташкилоти юқори бошқарув органи ёки ташкилот муассислари таркибидан сайланган комиссия томонидан ички аудит хизмати ходимларининг қонун ҳужжатлари талабларини билиши, ахборот танлаш, текширувлар ўтказиш, хулосаларни баҳолаш ва тайёрлаш борасидаги касбий маҳоратлари даражаси ҳар йили баҳолаб борилади.

Мазкур низомнинг 5-бобида ички аудит хизматининг мустақиллик принципи тўғрисида тўхталиб ўтилган бўлиб, унда ички аудит хизматининг мустақиллиги, у бевосита юқори бошқарув органига бўйсунуши, ички аудит хизмати ходимларини лавозимга тайинлаш ҳамда эгаллаб турган лавозимидан озод этиш, уларга иш ҳақи миқдорини ва бошқа тўловларни белгилаш юқори бошқарув органининг қарорига мувофиқ амалга оширилиши ҳамда ички аудит хизмати ходимлари ўзлари текшираётган фаолиятлардан мустақил бўлиши лозимлиги назарда тутилган.

Микрокредит ташкилоти ички аудит хизмати томонидан ички аудитни ўтказишга ва текшириш натижалари бўйича тузиладиган йўғма ҳисоботга талаблар низомнинг 6-бобида белгиланган бўлиб, ички аудит текшируви юқори бошқарув органи томонидан тасдиқланганидан аудиторлик текшируви режасига мувофиқ ҳар чорақда ва ҳисобот йили якуни бўйича текширилаётган давр тугагандан сўнг 10 кун муддат ичида ўтказилади. Ички аудит хизмати томонидан аудиторлик текшируви режаси ва

монидан ташкилот бизнес-режасининг бажарилишини, корпоратив бошқарув тамойилларига риоя қилинишини, бухгалтерия ҳисоби ва молиявий ҳисоботнинг ҳолатини, солиқлар ва бошқа мажбурий тўловлар тўғри ҳисоблаб чиқиши ва тўланишини, молия-ҳўжалик фаолиятини амалга оширишда қонун ҳужжатларига риоя этилишини, активларнинг ҳолатини ҳамда ички назоратнинг ҳолатини текшириш орқали амалга оширилади.

Микрокредит ташкилоти ички аудит хизмати томонидан тузилган ҳисоботлар таҳлилий ва якуний қисмларни ҳамда тасдиқлайдиган ҳужжатларнинг тўлиқ тўпламини ўз ичига олиши, таҳлилий қисмида текшириш натижалари тўғрисидаги умумий ахборот, якуний қисмида эса ижро этувчи орган ва таркибий бўлинмалар фаолиятига объектив баҳо, аниқланган четга чиқишлар ва қоидабузарликларни бартараф этишга доир тавсиялар ҳамда микрокредит ташкилотининг молия-ҳўжалик фаолияти самарадорлигини оширишга, корпоратив бошқаришни такомиллаштиришга доир тақлифлар акс эттирилиши лозим.

Ички аудит ҳисоботи текшириш якунланганидан кейин 5 кун ичида тугатилади ҳамда бевосита ташкилотнинг юқори бошқарув органига кўриб чиқиши ва тасдиқлаши учун тақдим этилади. Ҳисобот тасдиқлангандан кейин унинг 1 нусхаси микрокредит ташкилотининг ижро этувчи органига аудит текширувлари натижасида аниқланган камчиликларни бартараф этиш чора-тадбирларини кўриш

Таътилда суғурта ҳимоясидан фойдаланиш имконияти

Мактаб, лицей ва коллежлар ўқувчиларининг мавсумий таътиллари бошланаётгани муносабати билан «Ўзбекинвест» экспорт-импорт миллий суғурта компанияси «Ёш саёҳатчи» янги суғурта махсулотини ишлаб чиқди.

Мамлакатимизда сайёҳлик соҳасини, айниқса, ички туризмни янада ривожлантиришга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Болалар ва ўсмирларни республикамизнинг диққатга сазовор жойлари, тарихий обидалари, қадимий шаҳарлари билан яқиндан таништириш, тоғли сўлим жойлар, оромгоҳлар ва бошқа масканларида дам олишлари, турли ўқув ва спорт мусобақаларини ташкил этиш ички туризмнинг асосий йўналишларидан ҳисобланади.

Тарихий-маданий ёдгорликлар ва дам олиш масканларида замонавий инфратузилманинг барпо этилаётгани мамлакатимиз аҳолиси, айниқса, ёшлар ўртасида кўпроқ саёҳатга чиқиш, табиат кўйида, дам олиш масканларида ҳордиқ чиқаришнинг янада омалашувиغا хизмат қилмоқда.

Ўсмирлар мавсумий таътилларда оромгоҳларда дам олаётганида, ўқув курслари, спорт мусобақалари, танловлар ва саёҳатда бўлганида турли бахтсиз ҳодисаларга дуч келиш хавфи ҳам мавжуд. Бу борада эса суғурта ҳимоясининг бўлиши алоҳида аҳамиятга эга.

«Ўзбекинвест» ЭИМСК томонидан амалиётга киритилган янги суғурта хизматида шу жиҳатлар инobatга олиниб, ишлаб чиқилди.

Ушбу янги суғурта тури 7 ёшдан 18 ёшгача бўлган ўсмирларни

дам олиш масканлари, оромгоҳлар, спорт саёҳати ва бошқа турдаги саёҳатларда бўлганларида бир кундан уч ойгача бўлган муддатларда бахтсиз ҳодисалардан суғурталашни кўзда тутди. Унга мувофиқ, суғурталанувчининг ихтиёрига боглиқ бўлмаган кутилмаганда унинг организмга таъсир этувчи ва соғлиғига шикаст етишига олиб келувчи ҳодисалар, хусусан, транспорт воситалари ҳаракати, куйиш, электр токи, тепаликдан йиқилиш, кўчки, заҳарланиш, учинчи шахс томонидан қасддан қилинган хатти-ҳаракатлар оқибатида шикастланганда суғурта ҳимояси тақдим этилади.

Масалан, оромгоҳга 14 кунга кетаётган ўсмир учун 3 млн. сўмлик суғурта ҳимоясини 8 минг сўм эвазига сотиб олиш мумкин. 14 кун давомида бирор бахтсиз ҳодиса оқибатида ўсмирга шикаст етса, суғурта қопламаси амалга оширилади.

Агар юқоридаги келтирилган мисолдаги ҳолатда суғурталанган ўсмир энгил даражада жароҳат олса, суғурта суммасининг 25 фоизи, яъни 750 000 сўм, ўрта даражада жароҳат олса 50 фоизи, яъни 1 500 000 сўм, оғир даражада жароҳат олинганда эса, 75 фоизи, яъни 2 250 000 сўм миқдорда суғурта қопламаси тўлаб берилади.

Гулшан ЮСУПОВА.

«Ўзагросуғурта»дан виртуал терминал хизмати

Рақамли технологияларга асосланган бугунги замон шиддати суғурта компаниялари олдига катта вазифаларни қўймоқда. Бир неча йил аввал суғурта бозори иштирокчилари ўртасидаги рақобат улар томонидан тақдим этилаётган суғурта махсулотлари кўламини доирасида кузатиш бўлса, айни пайтда бу жараён масофавий хизматлар мазмуни билан ўлчанмоқда.

«Ўзагросуғурта» акциядорлик жамияти давр талабларига монанд ўз фаолиятини замонавий ахборот-коммуникация воситалари асосида ҳар томонлама ахборотлаштириш чораларини кўрмоқда.

Хусусан, шу кунларда аҳолига янада қулайлик яратиш мақсадида суғурта полисларини виртуал терминал орқали харид қилишни йўлга қўйди. «Click insurance» – Indoor-тўлов хизмати республикамизнинг исталган ҳудудидан қисқа муддатда суғурта полислари учун тўловларни нақд пул ва пластик картасиз амалга ошириш имкониятини очиб берди.

«Ўзагросуғурта» АЖ Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳрида жами 14 филиал, 188 дан ортиқ туман ва шаҳарда бўлинма ҳамда 570 та агентлик шох-босчасига эга бўлиб, уларда 2 мингдан зиёд суғурта агентлари фаолият юритади. Мазкур рақамлар бугунги кунда компания хизматларини юртимиз бўйлаб тарғиб этишда кенг қамровли инфратузилмага эгаллигини тасдиқлайди.

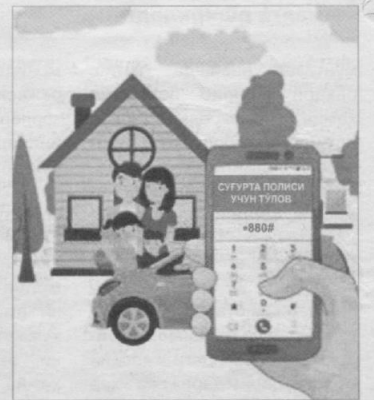
Муассаса томонидан жорий этилган навбатдаги интерактив хизмат шаҳарлар марказидан олис энг чекка ҳудудларда ҳам мижозларга замонавий тўлов усулида тезкор тарзда суғурта полисларини сотиш имкониятини яратди.

«Click insurance» тўлов тизими қатор афзалликларга эга. Унинг ёрдамида исталган ҳудудда, қисқа муддатда, интернет тармоғига уланмаган мобил телефони орқали тўлов амалга оширилади. Суғурта мукофоти муваффақиятли амалга оширилгандан сўнг, мижоз тўғрисидаги хабар SMS кўринишида келиб тушади.

Яна бир эътиборли жиҳати, ушбу тизим доирасида мижозлар тўлов амалларини турли усулда бажаришлари мумкин. USSD-меню орқали, қисқа USSD-сўров ёрдамида

(*880*суғуртачининг_коди*сумма#), мобил илова орқали ва шу билан бирга суғуртачи томонидан ҳисоб чиқариш усулида. Тўловлар тезкорлигини ошириш учун ҳар бир суғурта бўлимига QR-коди тақдим қилинган. Кодни ўқиш имкониятига эга телефон аппарати орқали муносиб иловалардан бири ёки янгиланаётган ва яқин вақт ичида ҳавола этиладиган Click мобил иловаси орқали ўқилиши мумкин.

«Click insurance» виртуал терминали асосида компания томонидан аҳолига 120 ортиқ суғурта турлари учун пул ўтказмалари мутлақо бепул тарзда амалга оширилмоқда.

– Ушбу хизматдан биринчилардан бўлиб фойдаланишга муваффақ бўлдим, – дейди «Ўзагросуғурта» АЖ мижози Лазиза Мирзааҳмедова. – Ҳақиқатан ҳам тизим жуда тез ишлайди. Аминманки, бундай қулай хизмат аҳоли ўртасида жуда қисқа муддатда омалашади.

Таъкидлаш жоиз, бугунги юксак мавқеини ўз мижозлари ишончи билан боглаётган «Ўзагросуғурта» акциядорлик жамияти аҳоли учун қулайлик яратиш юзасидан яна қатор лойиҳалар устида иш олиб бормоқда.

Ширин БАЙСЕНОВА.

Суғурта компанияларининг яқка тартибдаги рейтингини натижалари шарҳи

(Давоми. Бошланishi 4-бетда).

Бундан ташқари, «ИНГО-ЎЗБЕКИСТОН» САЖ суғурта захиралари таркибида қайта суғурталовчиларнинг улуши 2015 йилга нисбатан 86,77 фоиз кўпайди ва 2016 йил якунига кўра, унинг ҳажми 5,98 млрд. сўмга тенг бўлди. Натижада ҳисобот даврида суғурта компаниясининг суғурта захиралари соф ҳажми 2015 йилга нисбатан 42,95 фоиз ортди ва 9,2 млрд. сўмга етди. Шу билан бирга, «ИНГО-ЎЗБЕКИСТОН» САЖ жами пассивларида

суғурта захираларининг соф ҳажми улуши 2015 йилнинг мос даврида 32,44 фоизни ташкил этган бўлса, 2016 йил якунида бу кўрсаткич 34,45 фоизга тенг бўлди.

«ИНГО-ЎЗБЕКИСТОН» САЖнинг ҳисобот давридаги капитализацияси юқори деб баҳоланмоқда. 2016 йил якунига кўра, суғурта компаниясининг акциядорлик капитали ўзгаришсиз қолди ва 9,88 млрд. сўмга тўғри келди. Ҳисобот даврида «ИНГО-ЎЗБЕКИСТОН» САЖнинг захира капитали 2015 йил яку-

нига нисбатан 31,55 фоиз ортди ва 2016 йилда унинг суғурта компанияси жами капиталидаги улуши 4,82 фоизга етди. Шунингдек, ҳисобот даврида компаниянинг тақсимланмаган фойдаси ҳажми қарийб 2,4 баробар ўсди ва 2016 йил якунига келиб унинг ҳажми 5,2 млрд. сўмга етди. Натижада «ИНГО-ЎЗБЕКИСТОН» САЖнинг хусусий капитали 2015 йилга нисбатан 26,03 фоиз кўпайди ва 16,4 млрд. сўмни ташкил этди (2015 йил якуни бўйича 13,0 млрд. сўм эди).

Ушбу мақсадда 2016 йил якунига кўра, «ИНГО-ЎЗБЕКИСТОН» САЖ томонидан тўпланган суғурта захирала-

ри ҳажми 2015 йил якунига нисбатан 57,50 фоиз ортди ва 15,2 млрд. сўмга етди (2015 йил якунига кўра, 9,64 млрд. сўм эди).

Кўрсаткичлар	2016 йил	2015 йил
Жами активлар, млн. сўмда	26 710,0	19 844,7
Умумий капитал, млн. сўмда	16 398,3	13 011,1
Суғурта захиралари (соф), млн. сўмда	9 201,6	6 436,8
Тўпланган мукофотлар, млн. сўмда	18 706,9	14 651,0
Соф фойда, млн. сўмда	3 185,2	2 136,8
Аралаш коэффициент, фоизда	85,29	93,49
Соллик ундирилгунга қадар фойда/хусусий капитал, фоизда	22,08	18,60
Тўловлар коэффициенти, фоиз ҳисобида	7,62	16,14
Хусусий капитал/активлар, фоиз ҳисобида	61,39	65,56

КРЕДИТ ҚАРЗИНИ СУД ТАРТИБИДА УНДИРИШ

Кредит маблағини ажратиш учун талаб қилинган ҳужжатлар тақдим этилган, банк ёки нобанк кредит ташкилоти томонидан ўз вақтида кредит ажратилиши, сўнгра ажратилган кредит маблағи асосида вужудга келган қарзларнинг миқдор томонидан муддатда тўланиши талаб этилади.

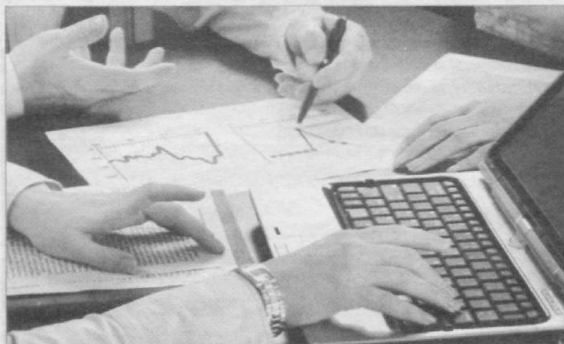
Шу ўринда, кредит тўловлари ҳақида қисқача тушулча. Банк ёки нобанк кредит ташкилоти томонидан миқдорга ажратилган кредит маблағини миқдор банк ёки нобанк кредит ташкилотига тўламайди, балки қайтаради, кредит маблағидан фойдаланганлик учун тегишли фоиз миқдорда ҳисобланган устама ҳақи, қарз муддатида тўланмаганлиги учун ҳисобланган неустойка, яъни пеня ва жарима, шунингдек, банк хизматидан бўлган қарз, коммиссион тўлов ва кредит шартномасида кўрсатилган бошқа қарзларни эса миқдор тўлайди.

Кредит маблағидан бошқа қарзларни муддатидан олдин ундириш талабини қўйиб бўлмайди. Бунинг боиси, кредит маблағидан фойдаланганлик учун тегишли фоиз ставкаси миқдорда ҳисобланган устама ҳақи ва бошқа қарзлар кредит маблағидан фойдаланган муайян муддат давомида вужудга келади.

Банк ёки нобанк кредит ташкилоти томонидан миқдорга ажратилган кредит маблағининг бир қисмини ундириш ҳақида ҳам, кредит маблағининг қайтарилмаган қисмини муддати келганида ундириш ёки муддатидан ол-

Бозор иқтисодиётига асосланган фуқаролик жамиятида фуқаролар, яқка тартибдаги тадбиркорлар ва юридик шахслар учун кредитга эҳтиёж тугилади. Истеъмомли сифатида маҳсулотларни сотиб олиш ёки ўзи биров-бир маҳсулотни ишлаб чиқариш, ишларни бажариш, хизмат кўрсатиш мақсадида кредит маблағидан фойдаланиш самара беради.

дин ундириш ҳақида ҳам судга даъво аризаси билан мурожаат қилиниши мумкин. Агар кредит маблағининг қайтарилмаган қисмини муддатидан олдин ундириш ҳақида судга даъво аризаси билан мурожаат қилинган, лекин кредит шартномасини муддатидан олдин бекор қилиниши даъво аризасида сўралмаган бўлса, судлар кредит шартномасини муддатидан олдин бекор қилиниши сўралмаган ва бунинг учун давлат божи тўланмаган деган сабаб билан ушбу даъво аризасини даъвогарга қайтариб юборишга ҳақли эмас, уни иш юритувига қабул қилиши ва мазмунан кўриб чиқиши шарт. Нега деганда, шартномани муддатидан олдин бекор қилиш учун энг кам ойлик иш ҳақининг ўн баробари миқдорда давлат божи миқдордан давлат божи миқдордан давлат фойдасига ундирилиши кўрсатиб ўтилади. Ўзи кредит қарзини тўлай олмай турган миқдорга энг кам ойлик иш ҳақининг ўн баробари миқдордаги дав-

лат божи ҳам оғирлик қилади, қийинчилик туғдиради. Бундай ҳолатда, судлар эътиборни Ўзбекистон Республикаси Олий суди Пленуми ва Олий ҳужалик суди Пленумининг 2006 йил 22 декабрдаги 13/150-сонли қўшма қарорининг 4-бандига қаратишлари керак: «Судлар кредит суммаларини муддатидан олдин ундириш тўғрисидаги даъволарни кўришда кредит шартномасини муддатидан олдин бекор қилиш тўғрисидаги талабнинг йўқлиги кредит суммаси ва фоизларни муддатидан олдин ундириш ҳақидаги талабларни қаноатлантиришни рад этиш учун асос ҳисобланмаслигини эътиборга олишлари лозим».

Бундан ташқари, Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодексининг 47-моддасига кўра, филиал юридик шахсининг у турган ер-

дан ташқарида жойлашган ҳамда унинг барча вазифаларини ёки вазифаларининг бир қисмини, шу жумладан, ваколатхона вазифаларини бажарадиган алоҳида бўлинмасидир. Агар қонунда бошқача тартиб белгиланган бўлмаса, ваколатхона ва филиаллар юридик шахс ҳисобланмайди. Улар ўзларини ташкил этган юридик шахс томонидан мол-мулк билан таъминланади ҳамда у тасдиқлаган низомлар асосида иш олиб боради. Ваколатхона ва филиалларнинг раҳбарлари юридик шахс томонидан тайинланади ҳамда унинг ишончномаси асосида иш юритади.

Шундай экан, банк филиаллари томонидан миқдорлар билан турли хил шартномалар тузилишида шартнома филиал номидан эмас, балки банк номидан тузилиши керак. Худди шунингдек, суд-

ларга даъво аризаси билан мурожаат қилинишида ҳам, у қайси вилоятнинг қайсидир туманида жойлашган филиал бўлишидан қатъи назар, даъво аризаси судга юридик шахс ҳисобланувчи банк номидан берилиши керак. Бу ерда филиал бошқарувчиси Фуқаролик кодексининг 47-моддасида кўрсатилган тартибда юридик шахс томонидан берилган ишончномаси асосида юридик шахс номидан иш олиб боради, филиал номидан эмас, шартномалар ва даъво аризаларини ҳам юридик шахс номидан имзолайди.

Судларга даъво аризаси филиал номидан эмас, балки банк номидан мурожаат қилинганидан кейин судлар ҳам кредит қарзини юридик шахс ҳисобланувчи банк фойдасига ундирилишини ҳал қилув қароридан кўрсатиб ўтиши керак, шунингдек, ҳал қилув қарори қонуний қучга кирганидан кейин бериладиган ижро варақасида ҳам қарз ундирилаётган ҳисобварақ кўрсатиладиган жойда филиалнинг ҳисобварақини эмас, балки юридик шахс ҳисобланувчи банкнинг ҳисобварақини кўрсатиб ўтиши керак. Яъни ижро варақаси асосида ундирилган кредит қарзи банкнинг республика аппарати фойдасига ундириб берилди, кейинчалик банк томонидан ички амалиёт ўтказилиб, ундирилган кредит қарзи республика аппаратидан филиал фойдасига ўтказилади.

Акромжон ХўЖАМОВ,
«Туронбанк» АТБнинг
Наманган филиали
юристи.

Талаба қизлар учун яхши имконият

Пойтахтимизда ўтказилган «Technovation Uzbekistan» дастурида «Асака» акциядорлик тижорат банки асосий хомийлардан бири сифатида «Бравехартс» гуруҳини нафақа ёшидаги инсонларни қидириш бўйича яратган иловаси учун «Энг ҳаққоний бизнес лойиҳа» номинацияси билан тақдирлади.

Таъкидлаш жоиз, мазкур дастур 2010 йилдан бери дунёнинг 78 мамлакатидан 15 ёшдан 18 ёшгача бўлган қизлар ўртасида ўтказиладиган «Technovation Challenge» танлови доирасида ташкил этилди.

Тадбирга Тошкент шаҳар ҳокимияти, Тошкент шаҳар Хотин-қизлар қўмитаси, «Камолот» Ёшлар ижтимоий ҳаракати, БМТ Тараққиёт дастури, Тошкент шаҳридаги Инҳа универси-

тети, «Uzinfocom» – компьютер ва ахборот технологияларини ривожлантириш ҳамда жорий этиш маркази ташкилотчилиги қилди.

Қиз болаларда дастурлаш, тадбиркорлик ва танқидий фикрлаш кўникмаларини ривожлантириш мақсадида ташкил этиладиган ушбу танлов доирасида олинган билимлар қизларга ўзига хос тажриба бўлиб, рақобатли меҳнат бозоридан ўзининг му-

носиб ўрнини топиш имконини беради.

Жорий йилда мазкур дастурда 21 жамоа иштирок этди. Тошкент шаҳридаги Инҳа университети номидан «Bright Minds» жамоаси, шунингдек, мазкур олийгоҳнинг 25 нафар талабаси ментор (мураббий) сифатида қатнашди.

Дастур қатнашчилари «Startup Mix» доирасида ўзларининг лойиҳа тақдимотларини Тошкент шаҳридаги Инҳа университетидан ўтказишди. Улар 12 ҳафта давомида тайёрланган ҳамда БМТ ТДнинг мақсадларига мос келадиган мобил иловаларнинг тақдимотини намойиш этишди. Бунда кўзланган асосий мақсад – жамоа ишини кўрсатиш орқали экспертларнинг шарҳ ва тавсияларини олиш эди.

Ҳакамлар ҳайъати қўйган баҳолар асосида ғолиблар аниқланди. Якуний тадбирда «Technovation Uzbekistan» дастурининг ҳомийлари 8 та жамоани махсус номинациялар бўйича тақдирлашди.

«Энг ҳаққоний бизнес лойиҳа» номинациясида «Асака» банкнинг «Bravehearts» жамоаси «WisePower» лойиҳаси билан ғолиб бўлди. Мазкур лойиҳа орқали пенсияга чиққан ходимлар орасидан ўзларига керак бўлган мутахассисни излаб топиш мумкин.

Бундан ташқари, танловда уй-жойни ижарага олишда шерик топиш, тиббий клиникалардаги навбатда туриш ҳамда йўқотиб қўйилган рецепт муаммосини ҳал қилиш, дарсга тайёрланиш учун репетиторларни излаб топиш, сув ресурсларидан оқилона фойдаланишга кўмаклашишга қаратилган қатор лойиҳалар ҳам юқори баҳолаиб, ҳомий ташкилотларнинг совринига эга бўлишди.

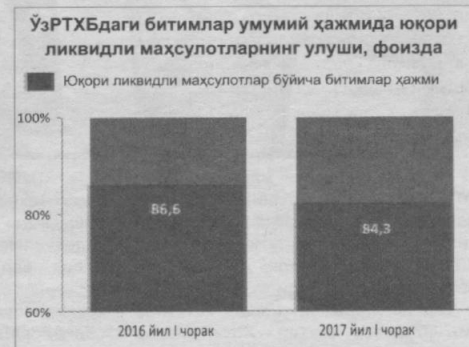
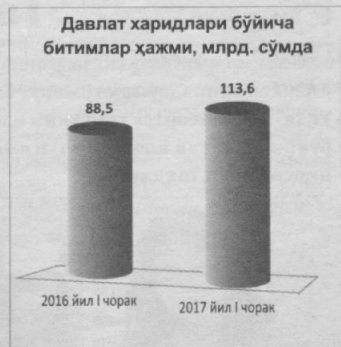
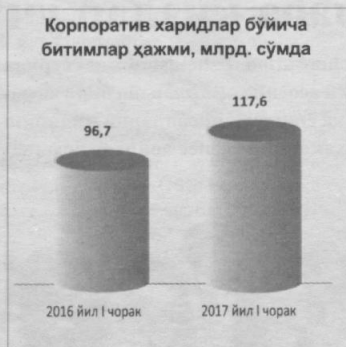
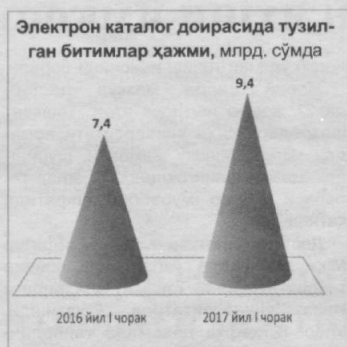
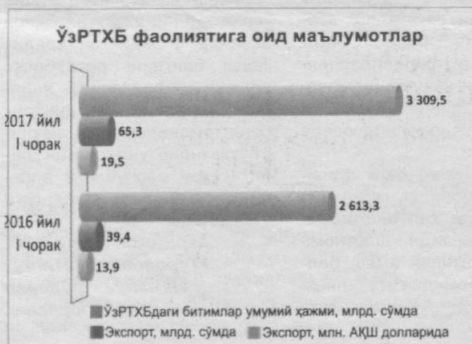
Танловда АҚШ элчихонаси «Technovation Uzbekistan»нинг барча иштирокчилар ва менторларига ўз махсус совғаси – «MIT Technology Review» журнаliga йиллик обуна сертификатларини, «Cisco» компанияси эса, Тошкент шаҳридаги Инҳа университетининг мураббий сифатида ишлаган 8 нафар талабасига CCNA (Cisco Certified Network Associate) курсида бепул таълим олиш имкониятини берадиган гувоҳномаларини топширди.

Танловнинг кейинги босқичида иштирокчи-талаба қизларнинг барча лойиҳалари бутун дунё бўйлаб намойиш этилади. Шундан сўнг 10 финалчи-жамоалар аниқланиб, Сан-Франциско ва Калифорнияда бўлиб ўтадиган тадбирнинг сўнгги босқичига ўйланма олади.

Ширин БАЙСЕНОВА.

«ЎзРТХБ» АЖ фаолияти 2017 йилнинг I чорагида

	Ўлчов бирлиги	2016 йил I чорак	2017 йил I чорак
ЎзРТХБдаги битимлар умумий ҳажми	млрд. сўмда	2 613,3	3 309,5
Биржа савдоларидаги битимлар ҳажми	млрд. сўмда	2 085,2	2 655,0
шундан: юқори ликвидли маҳсулотлар (БМҚ №57)	млрд. сўмда	1 806,7	2 237,5
биржа савдоларининг ЎзРТХБ битимлари умумий ҳажмидаги улуши	фоизда	79,8	80,2
юқори ликвидли маҳсулотларнинг ЎзРТХБ битимлари умумий ҳажмидаги улуши	фоизда	69,1	67,6
биржа савдоларида иштирок этувчи ишлаб чиқарувчиларнинг кўшимча даромадлари	млрд. сўмда	721,9	930,0
КБ ва ХТ субъектлари томонидан сотиб олинган маҳсулотлар	млрд. сўмда	1 386,2	1 592,8
КБ ва ХТ субъектлари томонидан сотиб олинган маҳсулотларнинг умумий маҳсулотлар реализацияси ҳажмидаги улуши	фоизда	53,0	48,1
КБ ва ХТ субъектлари томонидан реализация қилинган маҳсулотлар	млрд. сўмда	534,0	626,3
КБ ва ХТ субъектлари томонидан реализация қилинган маҳсулотларнинг умумий маҳсулотлар реализацияси ҳажмидаги улуши	фоизда	20,4	18,9
Кўргазма-ярмарка савдоларидаги битимлар ҳажми	млрд. сўмда	335,5	413,9
Экспорт	млрд. сўмда	39,4	65,3
Экспорт	млн. АҚШ доллариди	13,9	19,5
Давлат харидлари бўйича битимлар ҳажми	млрд. сўмда	88,5	113,6
амалга оширилган битимларнинг умумий бошланғич нархи	млрд. сўмда	110,5	143,7
бюджет маблағларининг тежалиши	млрд. сўмда	22,0	30,1
бюджет маблағларининг бошланғич нархга nisбатан тежалиши	фоизда	19,9	21,0
маҳсулот (иш, хизмат) етказиб берувчилар	бирликда	39 754	44 616
жумладан: кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик субъектлари	бирликда	38 821	43 811
КБ ва ХТ субъектларининг етказиб берувчиларнинг умумий сонидидаги улуши	фоизда	97,8	97,3
фаолият юритаётган маҳсулот (иш, хизмат) етказиб берувчилар	бирликда	11 486	13 022
фаолият юритаётган маҳсулот (иш, хизмат) етказиб берувчиларнинг улуши	фоизда	31,5	29,0
битимларнинг ўртача нархи	минг сўмда	1 083,6	1 355,0
Корпоратив харидлар бўйича битимлар ҳажми	млрд. сўмда	96,7	117,6
пул маблағларининг тежалиши	млрд. сўмда	26,2	29,7
пул маблағларининг бошланғич нархга nisбатан тежалиши	фоизда	21,4	20,2
битимларнинг ўртача нархи	минг сўмда	23 096,4	23 429,8
Электрон каталогдаги битимлар ҳажми	млрд. сўмда	7,4	9,4
пул маблағларининг тежалиши	млрд. сўмда	2,3	5,1
пул маблағларининг бошланғич нархга nisбатан тежалиши	фоизда	23,8	35,3
битимларнинг ўртача нархи	минг сўмда	1 324,8	1 490,0

ХВФ фақатгина маслаҳатчи сифатида хизмат қилиши мумкин

ХВФ Грецияга кўрсатиладиган ёрдам дастурида Афина қарз масаласини узил кесил ҳал этмагунича ташкилот томонидан молиявий эмас, балки консультиватив қўмак берилишини маълум қилди.

Маҳаллий ОАВ берган маълумотларга кўра, Еврогурӯх баённомасига киритилган мазкур таклифни еврохудуд молия вазири Йерун Дейселблум илгари сурган.

Айни пайтда ХВФнинг Европа дастурлари бўйича раҳбари Поуль Томсеннинг таъкидлашича, бу таклиф ХВФнинг ижрочи кенгаш аъзолари йиғилишларида яна муҳокама қилинади. Аввалроқ ХВФ вакили Герри Райс ўтган йили «молиялаштиришсиз иштирокни тасдиқлаш» масаласи кўриб чиқилганини маълум қилган эди. Шунингдек, унинг

айтишича, ХВФ аввалгидек Греция қарзининг барқарорлигини таъминлаш тарафдори.

Ўз навбатида, Греция молия вазири Евклид Тсакалотос гарчи бундай қарорнинг келажақда қабул қилиниши эҳтимол мавжуд бўлсада, ушбу таклифга қарши эканлиги ва мамлакатда сиёсий инқироз юзага келиши мумкинлигини маълум қилди.

Шунингдек, йиғилиш баённомасига кўра, Томсен ҳамда Германия молия вазири Вольфганг Шойбле ўртасида Греция қарзи масаласида қарама-қаршиликлар мавжуд.

SWIFT халқаро тўловларни кузатишга қўмак беради

SWIFT реал вақт режимда халқаро тўловларни кузатиш имконини берувчи дастурни ишга туширди.

GriTracker SWIFT график дастурий интерфейс хизматининг асоси ҳисобланиб, унинг ёрдамида реал вақт режимда амалга оширилаётган халқаро тўловлар кузатилиши мумкин. Бундай хизматдан 20 дан ортиқ банклар фойдаланади ва 85 дан ортиқ мамлакатлар бўйлаб тўловларни амалга ошириш имконияти мавжуд.

GriTracker ҳисоб рақамдаги пул маблағларини қайта ишлов бериш орқали олувчиға қулай вақтда етказишни назарда тутди. Бу тизим халқаро тўловларни қайта ишлашга имкон бериш орқали корхоналарга ўз маблағларини бошқариш ишларини юқори босқичга олиб чиқади.

Tracker дастуридан очик API-

интерфейси орқали фойдаланиш ва жаҳоннинг кўплаб мамлакатлари банк тизимида қўлланилиши мумкин.

Жумладан, Gri Trackerдан қуйидаги банклар фойдаланмоқда: «Agricultural Bank of China», «Bank of Communications», «Banque Centrale Populaire», «BayernLB», «China Citic Bank», «China Minsheng Banking Corporation», «Commercial Bank of Kuwait», «Denizbank, Ebury», «Industrial Bank», «Lek Securities, Ping An Bank», «Piraeus Bank», «Postal Savings Bank of China», «Shanghai Pudon Development Bank», «Turkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasi», «Westpac Banking Corporation and YapıKredi» ва «Zhejiang Rural Credit Cooperative Union».

Оммабоп карталар

«TheNilsonReport» таҳлилий нашрининг 2016 йил учун тайёрлаган ҳисоботида қайд этилишича, дунё бўйича харидлар учун тўловларнинг энг катта ҳажми «UnionPay» дебет карталарида амалга оширилган.

Оммабоплик бўйича рўйхатни «Visa», «UnionPay» дебет карталари, «MasterCard» кредит карталари, «AmericanExpress», JCB ва «DinersClub/Discover» карталари эгаллади.

2016 йилда савдо нуқталарида «Visa», «UnionPay», «MasterCard», JCB, «DinersClub/Discover» ва «AmericanExpress» карталари ёрда-

карталари 141,4 млн.тага (4,8 фоиз) ортди. Айни пайтда «AmericanExpress» карталари сони 7,9 млн.тага (6,7 фоиз) камайган бўлса, «DinersClub/Discover» карталаридаги камайиш эса 1 млн. та (1,7 фоиз)ни ташкил этди.

2016 йилда дунё бўйича муомалага чиқарилган кредит, дебет карталари сони 11,15 млрд. донага етди. Бу эса 2015 йилга нисбатан 9,4 фоиз зиёд

мида 257,17 млрд. битимлар тузилди. Бу эса 2015 йилга нисбатан 13,3 фоиз (30,21 млрд. тага) ортганини билдиради.

2016 йил давомида «UnionPay» карталари сони 12,6 фоиз (683 млн.тага) кўпайди, сўнг JCB (10,1 фоиз ёки 9,4 млн.тага), «MasterCard» карталари сони 136,9 млн.тага (8,9 фоиз), «Visa»

кўрсаткичдир. Муомалага чиқарилган карталар умумий сониде дебет карталари катта қисмини ташкил этди, хусусан, бир йил аввал уларнинг улуши 75,89 фоизга тенг бўлган бўлса, 2016 йилги кўрсаткич 77,37 фоизга етди. Муомаладаги дебет карталари сони 894,8 млн.тага, кредит карталари сони 67,1 млн.тага ортди.

Тараққиётнинг асосий шарты – солиқ тизимидаги ислохотлар

АҚШ молия вазири Стивен Мнучин Конгресс Сенатидаги эшитувда мамлакат иқтисодиётининг 3 фоиз ва ундан зиёдга ўсиши солиқ тизими ва меъёрий-ҳуқуқий асослар борасида ислохотлар амалга оширилган тақдирда таъминланишини маълум қилган.

«Фикримча, ЯИМнинг 3 фоиз ва унданда кўпроққа ўсиши – солиқ тизими ва меъёрий-ҳуқуқий асосни такомиллаштириш борасида салмоқли ислохотлар амалга оширилса, эришса бўладиган мақсад ҳисобланади», – дейилади вазир маърузасида.

Ақсарият америкалик иқтисодчиларнинг таъкидлашича, мамлакатда юзага келган демографик муаммолар ва ишлаб чиқаришнинг секин суръатларда ўсаётганлиги боис АҚШ иқтисодиётини 2 фоизга ошириш учун самарали ишлашга тўғри келади.

Банкларга қўмак берувчи янги операцион тизимлар

Швейцария банклари мамлакатдаги барча банкоматларда ишлаш имкониятини берувчи меъёрий операцион тизимни жорий этмоқда. Бу билан улар истеъмолчиларга ягона фойдаланиш интерфейсини яратиш ва янги имкониятларни ишга солишга замин яратишга интилишмоқда.

ATMFutura номи билан аталувчи дастурий платформа SIX процессинг компанияси томонидан Швейцария банклари буюртмасига асосан ишлаб чиқилган.

Янги меъёр қарийб 20 хил интерфейсларнинг ўрнини босади ва банкоматларнинг ишончли ишлаши имкониятини оширади. Бундан ташқари, аввал айрим банклар банкоматидагина тақдим этилган хизматлар эндиликда барча фойдаланувчилар учун очик бўлиши таъминланади. Хусусан, пуллари нақдлаштириш, смартфондаги QR-код ёрдамида банкда депозитга эга бўлиш, пуллари нақдлаштириш

мақсадида ҳисоб рақамни танлаш, кўриш имконияти паст бўлган инсонлар учун овозли тизимдан фойдаланиш, шунингдек, пуллари нақдлаштириш жараёнида банкоматлар номиналини танлаш имконияти яратилган.

Илк марта янги интерфейсни ўз банкоматларида Цюрихдаги «CreditSuisse» ташкилоти тажриба тариқасида жорий этди. Сўнг унинг ортдан UBS ва бошқа банклар эргашди. ATMFutura платформаси марказлаштирилган аутсорсингни таъминлаб, банклар зиммасидаги банкоматларни назорат қилиш ва бошқариш каби юмушни енгиллаштиради.

ЭЪЛОН

ФУҚАРОЛАРНИНГ БАНКЛАРДАГИ ОМОНАТЛАРИНИ КАФОЛАТЛАШ ФОНДИ ХАБАРИ

Фуқароларнинг банклардаги омонатларини кафолатлаш фонди Фонд реестри ҳисобида турувчи банклар рўyxатини эълон қилади.

1. Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий фаолият миллий банки.
2. «Асака» акциядорлик тижорат банки.
3. «Ўзбекистон саноат-қурилиш банки» акциядорлик тижорат банки.
4. «Ипотека-банк» акциядорлик тижорат ипотека банки.
5. «Агробанк» акциядорлик тижорат банки.
6. «Қишлоқ қурилиш банк» акциядорлик тижорат банки.
7. «Туронбанк» акциядорлик тижорат банки.
8. «Микрокредитбанк» акциядорлик тижорат банки.
9. Чет эл капитали иштирокидаги «Савдогар» акциядорлик тижорат банки.
10. Акциядорлик тижорат «Алоқабанк».
11. «Ипак йўли» акциядорлик инновация тижорат банки.
12. Чет эл капитали иштирокидаги «Hamkorbank» акциядорлик тижорат банки.
13. «Капиталбанк» акциядорлик тижорат банки.
14. «ASIA ALLIANCE BANK» акциядорлик тижорат банки.
15. «Трастбанк» хусусий акциядорлик банки.
16. «Туркистон» хусусий акциядорлик тижорат банки.
17. «Давр банк» хусусий акциядорлик-тижорат банки.
18. Хусусий акциядорлик-тижорат банки «Универсалбанк».
19. «Ravnaq-bank» хусусий акциядорлик-тижорат банки.
20. «Invest Finance Bank» акциядорлик тижорат банки.
21. «HI-TECH BANK» хусусий акциядорлик тижорат банки.
22. «Orient Finans» хусусий акциядорлик тижорат банки.
23. «Мадад Инвест Банк» хусусий акциядорлик тижорат банки.
24. «КДБ Банк Ўзбекистон» акциядорлик жамияти.
25. «Uzbekistan-Turkish Bank» акциядорлик жамияти.
26. Эрон «Содерот» банкининг Ўзбекистон Республикаси Тошкент шаҳридаги шўъба банки.

«Фуқароларнинг банклардаги омонатларини ҳимоялаш кафолатлари тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига мувофиқ юқорида номлари келтирилган банклардаги фуқароларнинг омонатлари бўйича тўлиқ ҳажмда ҳақ тўлаш кафолатланади.

Ўзбекистонда меҳнат дафтарчалари бекор қилинади

Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Бандлик соҳасида давлат сиёсатини янада такомиллаштириш ва меҳнат органлари фаолияти самарадорлигини тубдан ошириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Фармони имзоланди.

Унга кўра, 2019 йил 1 январдан республикамизда «Электрон меҳнат дафтари» тизими жорий этилади.

Яъни бир ярим йилдан сўнг биринчи марта ишга жойлашадиган фуқароларга меҳнат дафтарчалари расмийлаштирилмайди. Унинг ўрнига барча керакли маълумотлар «электрон меҳнат дафтарча»га кайд этилади.

Фармонда айтилишига кўра, меҳнат қилаётган бар-

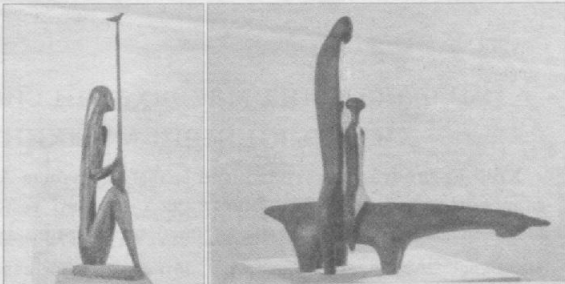
ча ходимларнинг меҳнат дафтарчаларидаги ёзувлар бирин-кетин электрон шаклга ўтказиб борилади. Хусусан, солиқ тўловчиларнинг идентификация рақамлари (СТИР) ва шахсий жамғариб бориладиган пенсия ҳисобварағи (ШЖБПХ) рақамлари асосида Молия вазирлиги ҳузуридаги бюджетдан ташқари Пенсия жамғармасига пенсия бадалларни тўлаш муддатлари ҳақидаги маълумотлар

«электрон меҳнат дафтари»га босқичма-босқич ўтказилади. **Ахборот ва статистика бўлими.**

ТИФ Миллий банки галереяси: кўргазмаларнинг янги мавсумига чорлаб

Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий фаолият миллий банки Тасвирий санъат галереясида истеъдодли рассом Оксана Залевская ҳамда мохир ҳайкалтарош Улаш Ўрақовнинг шахсий кўргазмалари намойиш этилмоқда.

Санъат масканида «Шакллар чегараси ортида» номли кўргазма Оксана Залевскаяга тегишли бўлиб, унда рассомнинг абстракт йўналишида яратган асарлари тақдим этилган.

Маълумки, абстракт ранг-тасвир замонавий санъатнинг асосий йўналишларидандир. Унинг асосий гоёси инсон ва санъат ўртасидаги уйғунликни ифода этиш, ранглар ва чизгилар мутаносиблигини яратишга қаратилган.

Оксана Залевскаянинг абстракт асарларида асосий ўринни ранг ва шакл эгаллайди. Муаллиф аввал унга таниш бўлган предметли борлиқни янги услубда ифода этади.

– Абстракт ранг-тасвир рассомга ҳаракатларнинг эркинлигини тўхфа қилади, – дейди санъатшунос Саодат Рўзиева. – Оксана Залевскаянинг асарлари ҳиссиётларга ва рангларга тўла, улар ҳақиқий туйғулар намойиши бўлиб, томошабинни ўзга бир тасаввурлар олами кенгайтиришга чорлайверади.

Мусаввир ижоди билан танишар эканмиз, уларда субъектив ва онг остиди содир бўладиган импульслар аксини кўраемиз. Унинг асарларида қутилмаган ранглар ва ўзига хосликлар уйғунлиги мавжуд.

Кўргазмага рассомнинг 50 дан зиёд асарлари қўйилган. Тасвирий санъат галерея-

сининг яна бир мухташам залида ҳайкалтарош Улаш Ўроқов муаллифлигида кўргазма бўлиб ўтмоқда.

«Шакллар оҳанглари» дея номланган мажмура кўргазмада серқирра ижодкорнинг шамол ёғоч, бронза, гипс каби ашёларда яратган асарлари миллий ва шарқона оҳанг чизгиларида шоирона гўзалликни ифодаловчи нозик пластик ечимида томошабинлар эътиборига ҳавола қилинган.

– Қашқадарё воҳасида тугилиб, азму Бухоро шаҳрида камол топдим, – дейди У.Ўроқов. – Тошкент театр ва рассомлик институтининг ҳайкалтарошлик бўлимида устоз Тўлаган Тажихўжаев устахонасида таълим олган, ижодий фаолиятини Бухоро шаҳрида бошладим.

Ҳайкалтарош авангард ва модернизм, шарқнинг маиший турмуш лавҳалари, ҳаётини кичинмалари ҳамда миф ва афсоналардан иборат мавзуларда асарлар яратади.

Унинг ҳар бир асарига инсоннинг нозик туйғулари жонли ифода этилган.

Ижодкор асарлари Ўзбекистон давлат санъат музейи, Ўзбекистон бадиий академияси фонди, Ўзбекистон тасвирий санъат галереяси, Урганч бадиий галереяси, Бухоро музейи, қолаверса, хорижий мамлакатлар ва шахсий коллекцияларда сақланмоқда.

Юлдуз ЗОКИРОВА.

БАНК АХБОРОТНОМАСИ

АХБОРОТ-ТАҲЛИЛИЙ ГАЗЕТА

ҲАМКОРЛАРИМИЗ ВА МУАССИС

Ўзбекистон Республикаси
Марказий банки

«Norma Hamkor» МЧЖ

«Moliya yangiliklari agentligi» МЧЖ

БОШ МУҲАРРИР

А.Н. НАЗАРОВ

Нашр учун масъул

А.С. АСРОРОВ

ЧОП ЭТИШГА ТАЙЁРЛОВЧИ

«Moliya yangiliklari agentligi» МЧЖ

ДИРЕКТОР

Р.Л. ВАЛИЕВ

Газета тахририятининг техник ускуналарида саҳифаланди.

АХБОРОТ КўМАГИ

ЎЗА, «Туркистон-пресс» НАА

ТАХРИРИЯТ МАЗИЛИ:

100060, Тошкент ш.,
Шахрисабз кўчаси, 23-уй.
e-mail: info@banknews.uz,
www.banknews.uz

Реклама ва эълонлар учун
232-45-32 телефони
орқали мурожаат қилинган.
Факс: 232-43-98.

Юридик шахслар учун нашр индекси – 102.
Жисмоний шахслар учун нашр индекси – 377.

Тахририятнинг фақат ёзма розилиги билан «Банк ахборотномаси»да эълон қилинган материалларни кўчириб босишга ижозат берилмайди. Қўлёзмалар тақриз қилинмайди ва қайтарилмайди.

Газета Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлиги томонидан 2012 йил 10 январда 0065-тартиб рақами билан рўйхатга олинган.

Газета ҳафтада бир марта пайшанба кунини чиқади.

Буюртма № 989.
Адади 7307 нуска.

Нархи шартнома асосида.

Газета А3 ҳажмида, 3 шартли босма табақда чоп этилди.

Босишга рухсат этилди: 31.05.2017 й., 9.00.